

LATİN AMERİKA MÜSLÜMANLARI

ŞUBAT 2022

AYŞENUR ALBAYRAK

Latin Amerika Müslümanları

Rapor 154

Latin Amerika

Şubat 2022

Hazırlayan

Ayşenur Albayrak

Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Mehmet Ali Bolat

Editör

Ümmühan Özkan

Web Editörü

Melik Yasin İpek

Referans için: Albayrak, Ayşenur. *Latin*

Amerika Müslümanları, İNSAMER

Rapor 154. Şubat 2022.

Bu yazının içeriği ile ilgili bütün sorumluluk müellifine aittir.

©İNSAMER 2022

Bu yayının bütün hakları mahfuzdur.

Sadece kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Nuhun Gemisi

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Nurgül Ersoy

Baskı: Pelikan Basım

Ulubatlı Hasan Caddesi No.2

H D Blok No.19

Başakşehir – İstanbul

İHH İNSANI VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

İNSAMER, İHH İnsani Yardım Vakfı'nın araştırma merkezidir.

İÇİNDEKİLER

Giriş	1
Latin Amerika Genel Bilgiler	2
Latin Amerika Müslümanları	3
Arjantin	6
Müslümanların Tarihi ve Göçler	7
Müslümanların Sosyoekonomik Durumu	8
Eğitim Durumu	9
Müslümanların Kurumsallaşması	9
Bolivya	12
Brezilya	14
Müslümanların Tarihi	16
Müslümanların Sosyoekonomik Durumu	18
Müslümanların Kurumsallaşması	18
Ekvador	20
Guyana	22
Kolombiya	23
Meksika	26
Panama	29
Paraguay	30
Peru	31
Surinam	33
Şili	35
Venezuela	37
Sonuç	39
Kaynakça	41

GİRİŞ

Latin Amerika, yani eski İspanyol ve Portekiz sömürgeleri olan Amerika ülkeleri grubu, dünya genelinde Müslümanların en düşük oranda yaşadığı yerlerden biridir.

Latin Amerika Müslümanları, bölgenin İslam coğrafyasının ana merkezlerine uzak oluşu ve İslam beldelerindeki krizler sebebiyle genellikle Müslüman dünyanın gündeminde çok az yer bulmaktadır. Elinizdeki çalışma, bugüne kadar yeterince ilgilenilmemiş, hatta ihmal edilmiş bu coğrafyada yaşayan Müslümanlarla ilgili hem genel bir bilgilendirmede bulunmak hem de literatüre katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Latin Amerika, yani eski İspanyol ve Portekiz sömürgeleri olan Amerika ülkeleri grubu, dünya genelinde Müslümanların en düşük oranda yaşadığı yerlerden biridir. Resmî nüfus sayımlarımda Müslümanların bölge ülkelerindeki oranıyla ilgili veriler açıklanmadığı için genellikle anketler

ve Müslüman organizasyonların açıkladığı rakamlar baz alınarak bölgedeki Müslüman sayısı hakkında çıkarımlar yapılmaktadır. Bu rakamlar bir kesinlik arz etmese de 650 milyon nüfuslu bölgede Müslümanların sayısının yaklaşık 6 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Müslüman nüfusun ekseriyeti Sünnî'dir ve genellikle kentsel alanlarda ikamet etmektedir. Brezilya ve Arjantin bölgede en yüksek Müslüman nüfusa sahip iki ülkedir; bölgedeki diğer ülkelerdeki oranlar ise oldukça düşüktür. Güney Amerika'daki en küçük egemen devlet olan 575.000 nüfuslu Surinam, bölgede Müslüman nüfusun en yoğun bulunduğu ülkedir. Kültürel olarak bir Karayip ülkesi kabul edilen Surinam, Guyana ile birlikte İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ve İslam Kalkınma Bankası üyesi iki Latin Amerika ülkesinden biridir.

Bu çalışmada Arjantin, Bolivya, Brezilya, Ekvador, Guyana, Kolombiya, Meksika, Panama, Paraguay, Peru, Surinam, Şili ve Venezuela olmak üzere toplam 13 Latin Amerika ülkesindeki Müslümanlarla ilgili

bilgilere yer verilmektedir. Müslümanların söz konusu ülkelere göç süreçleri, ekonomik koşulları ve eğitim durumları, İslami kurum ve kuruluşların bu ülkelerdeki

varlıkları ve faaliyetleri, ülke halklarının Müslümanlara bakışı, sosyal hayattaki durumları ve yaşadıkları problemler ele alınmaya çalışılmıştır.

LATİN AMERİKA GENEL BİLGİLER

Latin Amerika, Latince'den türetilen İspanyolca, Portekizce ve Fransızca gibi Romen dillerinin ağırlıklı olarak konuşulduğu ülkeleri ve bölgeleri içeren Amerika kıtasının bir parçasıdır. 17.804.526 kilometrekarelik yüz ölçümü ile dünyanın %12'lik kara parçasını oluşturan Latin Amerika,

Meksika'dan Tierra del Fuego'ya kadar uzanan ve Karayiplerin çoğunu kapsayan 20 ülke ve 14 bağlı bölgeden oluşmaktadır. Nüfusu yaklaşık 650 milyon olan bu coğrafyada Katolikler %69 ile en kalabalık dinî gruptur; Protestanlar %19 ile ikinci sırada gelirken nüfusun %8'i herhangi bir dine mensup değil-

dir. Müslümanlar, Hindular, Yahudiler ve yerel dinlere inananlar ise %4'lük kesimi oluşturmaktadır.

İspanyolca nüfusun %60'ı tarafından, Portekizce ise %30'u tarafından birincil dil olarak konuşulmaktadır. Ouechua, Maya dilleri, Guarini, Aymara, İngilizce, Fransızca, Flemenkçe ve İtalyanca Latin dünyasında konuşulan diğer diller arasındadır.

Kafkas ırkı, Afrika kökenliler ve Kızılderililer olmak üzere temelde üç ayrı ırktan oluşan Güney Amerika'nın etnik yapısı, 1850'den başlayarak İspanya, Portekiz, İtalya, Almanya, Polonya gibi ülkelerden gelen göçler sonucu değişikliğe uğramıştır. Kızılderililer Peru, Bolivya ve Ekvador'da, Kafkas ırkı mensupları Arjantin, Uruguay ve Güney Brezilya'da, siyahiler ve Mulattolar Brezilya ve Kolombiya'da yoğunur.

LATİN AMERİKA MÜSLÜMANLARI

Latin Amerika Müslümanlarının kıtaya gelişi 10. yüzyıla kadar geri götürülebilse de Müslüman göçmenlerin çoğunun kıtadaki varlığı 20. yüzyıla dayanmaktadır. Kıtadaki Müslümanlar İspanyol hegemonyası tarafından sistematik olarak yok edilmeye çalışıldığından süreç içerisinde tarihî kayıtlar da tahrip edilmiştir. Ancak özellikle İslam tarihçilerine göre Amerika kıtasının keşfedilmesinde Müslüman kâşifler önemli rol oynamıştır. Güney Amerika sahillerinde 800 yılına dayanan Arap paralarının bulunması ve Vasco da Gama'nın ünlü Müslüman astronom Ahmad B. Majid'e danıştığı iddiaları da bu tezi güçlendirmektedir. Ayrıca İspanyol ve Portekizli kâşiflere Müslüman denizciler olan Moriscosların (Endülüs Müslümanları) rehberlik ettiği de bilinmektedir.

Kıtaya ilk Müslüman göçü dalgası 16. yüzyılda gerçekleşmiştir. İspanya ve Portekiz sömürgesi altındaki topraklardan kıtaya getirilen savaşçılar arasında

çok sayıda Müslüman'ın olması, bölgede hatırı sayılır bir Müslüman varlığı oluşturmuştur. Ancak bu Müslümanlar gördükleri baskılar sebebiyle inançlarını gizlice sürdürmüş, günlük yaşamda İslam ile olan bağlarını inkâr etmek zorunda kalmıştır.

Latin Amerika'daki Müslüman varlığına dair ikinci tarihî kırılma 16. yüzyılın sonuyla 17. yüzyılın başı arasında gerçekleşmiştir. Bu dönemde kıtaya ayak basan Müslümanlar genellikle Afrika kökenlidir. Sömürgecilerin kıtaya getirdiği köleler arasındaki bu insanlar da dinlerini gizlice yaşamak durumunda kalmıştır. Ancak zamanla kıtada politik güç elde eden Müslümanlar, 1758 yılında Haiti'de bir isyana liderlik etmiş; 1830 yılında Brezilya'da kısa ömürlü bir İslam devleti kurmuştur. Kıtaya yönelik bir diğer Müslüman göçü dalgası da 1830'larda yaşanmıştır. Bu dönemde Asya'dan bölgeye sözleşmeli işçi olarak çok sayıda Müslüman getirilmiştir.

Güney Amerika'da Müslümanların görünür hâle gelmesi daha çok 19. yüzyılın sonlarında üç dalga hâlinde bugünkü Suriye, Lübnan, Ürdün, Mısır ve Filistin topraklarından kıtaya gelen Arap kökenli Osmanlı vatandaşlarıyla başlamıştır. İstisnasız hepsi Osmanlı pasaportu taşıyan ve bu sebeple el Turco (Türk) olarak adlandırılan bu insanlar, bugün bölgedeki Müslüman nüfusun önemli bir bölümünü temsil etmektedir. 1880'den 1995 yılına kadar devam eden bu göçlerle gelenler genellikle Buenos Aires, Sao Paulo, Rio De Janeiro ve Santiago De Chile'ye yerleşmiştir.

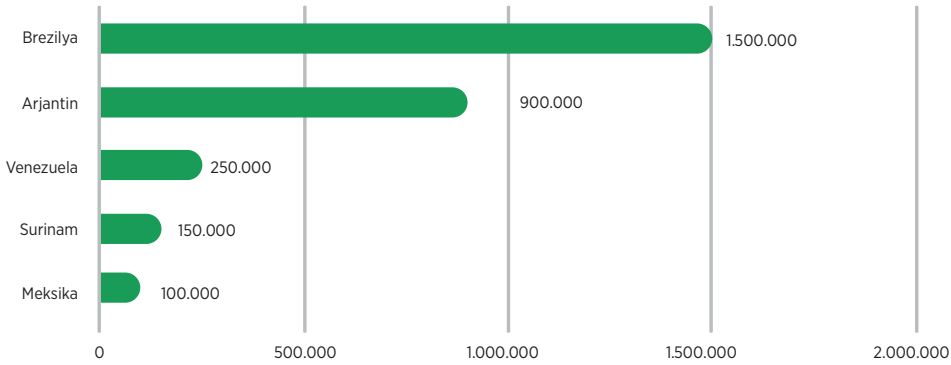
20. yüzyılın ikinci yarısından günümüze kadar devam eden süreçte ise Müslümanların Latin Amerika'ya göçlerinin temel motivasyonu iş fırsatları elde etmektir. Çoğunlukla gençlerden oluşan bu kesim büyük ölçüde Batı Afrika'dan gelmektedir. Coğrafi olarak yakın olmaları sebebiyle gerçekleşen bu göçlerde Müslüman Afrikalılar illegal yöntemlerle oldukça tehlikeli

Günümüzde Güney Amerika'da yaşayan Müslüman nüfusun yaklaşık 6 milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir. Sonradan Müslüman olan Latin kökenliler ve son yıllarda göç eden Müslümanların kayıtlarını tutmak oldukça zor olduğundan bu sayının gerçekte çok daha fazla olabileceği belirtilmektedir.

deniz yolculukları yaparak özellikle Arjantin ve Brezilya kıyılarına ulaşmaya çalışmaktadır.

Günümüzde Güney Amerika'da yaşayan Müslüman nüfusun yaklaşık 6 milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir. Sonradan Müslüman olan Latin kökenliler ve son yıllarda göç eden Müslümanların kayıtlarını tutmak oldukça zor olduğundan bu sayının gerçekte çok daha fazla olabileceği belirtilmektedir.

Müslüman Nüfusun En Yüksek Olduğu Latin Amerika Ülkeleri

*Rakamlar her ülkede açıklanan resmi ya da gayriresmi nüfus verilerinden derlenmiştir.

Latin Amerika'nın her geçen gün artan ancak küçük olarak nitelendirilebilecek Müslüman nüfusunun neredeyse tamamı, bölgede yakın bir geçmişe sahiptir. Bölgedeki ilk Müslüman varlığı asırlar öncesine dayanmasına rağmen bunların çok büyük bir kısmı asimile olmuştur. Günümüzde Latin Amerika'daki Müslümanların büyük çoğunluğu özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Suriye ve Lübnan topraklarından bölgeye göç edenlerdir. Tamamına yakını Araplardan oluşan bu Müslümanlar, ticaretle uğraşmalarının etkisiyle ekonomik ve sosyal olarak Latin Amerika ülke ortalamalarının çok üzerinde bir yaşam standardına sahiptir. Ancak uzun yıllar bölge toplumuyla entegre olamadıklarından, ayrı topluluklar olarak hayatlarını sürdürmüşlerdir.

Ne var ki bu ayrılık gayrimüslimlerle olduğu kadar kendi aralarında

da yaşanmıştır. Özellikle Arap asıllı Müslümanlarla genellikle toplumun daha düşük sosyoekonomik seviyesinden gelen yerli Müslümanlar ve Batı Afrikalı Müslümanlar arasında güçlü ilişkiler kurulamamıştır. Bu bölünmüş yapıları sebebiyle de Müslümanlar yaşadıkları ülkelerde görünürlük elde edememişlerdir. Ancak günümüzde bu durum bir nebze olsun aşılmakta, açılan çok sayıda cami ve kültür merkezi ile İslami çalışmaların yaygınlaşması sonucu, farklı sosyal ve etnik kökene sahip Müslümanlar arasındaki ilişkiler kuvvetlenmektedir. Müslümanlar ayrıca yaşadıkları ülke toplumlarıyla da ilişkilerini güçlendirmekte ve siyasette daha çok söz sahibi olmak için çalışmalar yürütmektedir. Bölgede İslami eğitim veren okullar da yaygınlaştırılarak Müslüman çocuklar İslami bilinçle yetiştirilmektedir. Bugün birçok Latin

Latin Amerika'daki Önemli Camiler

No	Camii	Ülke
1	Zaimah Camii	Brezilya - Rio
2	Kral Fahd İslami Kültür Merkezi Camii	Arjantin - Buenos Aires
3	Ömer İbn el-Hattab Camii	Kolombiya - Maicao
4	Coquimbo Camii	Şili - Coquimbo
5	Es Selam Camii	Şili - Santiago
6	Colon İslami Kültür Merkezi Camii	Panama - Colon
7	Keizerstraat Camii	Surinam - Paramaribo
8	Şeyh İbrahim el-İbrahim Camii	Venezuela - Caracas
9	Bab-ul İslam Camii	Peru - Tacna
10	Ömer Mescidi	Meksika - Tijuana

Kaynak: Türkiye Diyanet Vakfı

Amerika ülkesinde Müslümanlara ait çok sayıda okul, cami ve İslami kurum vardır.

Latin Amerika'nın bilinen ilk camisi 1906 yılında Surinam'da inşa edilmiştir. Bölgenin günümüzde en büyük iki camisi ise 2000 yılında Arjantin'in başkenti Buenos Aires'te hizmete açılan CCIAR Kral Fahd İslami Kültür Merkezi Camii ve Venezuela Karakas'ta inşa edilen Şeyh el-İbrahim Camii'dir.

Günümüzde Latin Amerika'da özellikle gençler arasında yayılan İslamiyet, gerekli desteğin sağlanması hâlinde ilerleyen yıllarda bölgenin büyük bir gerçekliği olarak karşımıza çıkacaktır. Bunun için Müslüman ülkelerden bölgeye gönderilen din adamlarının bölge kültürüne hâkim olması ve İspanyolca

Günümüzde Latin Amerika'da özellikle gençler arasında yayılan İslamiyet, gerekli desteğin sağlanması hâlinde ilerleyen yıllarda bölgenin büyük bir gerçekliği olarak karşımıza çıkacaktır.

bilmesi olmazsa olmaz koşullardandır. Bunlar dışında Latin Amerika'dan Müslüman öğrencilerin eğitim görmek üzere İslam ülkelerine gönderilmesi ve sağlanan burs imkânlarının artırılması da hayati önemdedir. Zira bölgenin kendi din adamlarını yetiştirmesi ve bölge halklarının İslam dinini ortak etnik ve kültürel değerleri paylaştıkları kişilerden öğrenmesi büyük önem taşımaktadır.

ARJANTİN

Arjantin 2.791.810 kilometrekarelik yüz ölçümüyle Güney Amerika'da ikinci, dünyada ise en büyük sekizinci ülkedir. Kuzeyde Bolivya ve Paraguay, kuzeydoğuda Brezilya, batıda Şili, doğuda ise Uruguay ile komşudur. Güneyini Drake Boğazı, batısını And Dağları ve doğusunu Atlas Okyanusu çevreler. Yaklaşık 45 milyon olan Arjantin nüfusunun büyük kısmı İtalyan ve İspanyol kökenlidir. Pek çok etnik grubun bir arada yaşadığı ülkede resmî dil, aynı zamanda nüfusun %94,4'ünün ana dili olan İspanyolcadır. Nüfusun çoğunluğunun Katolik olduğu Arjantin'de az sayıda Protestan (%2) ve Yahudi (%2) de vardır.

Arjantin ayrıca Latin Amerika'daki en büyük Müslüman nüfusa ev sahipliği yapan ülkelerden biridir. Ulusal nüfus sayımında dinî aidiyet sorulmadığından bu konuda resmî rakamlara ulaşmak zor olsa da ülkede yaklaşık 900.000 Müslüman olduğu tahmin edilmektedir.

Arjantin'deki Müslüman nüfus yıllar içinde büyük artış göstermiştir. 1947 yılında 19.000 civarında olan Müslümanların sayısı 1960-1970 yılları arasında 300.000, 1980'de 400.000, 1991'de 520.000 olmuştur. Arjantin'deki Müslüman nüfusun 2030 yılında 1,2 milyonu bulacağı tahmin edilmektedir.

Müslümanların Tarihi ve Göçler

Arjantin'e Müslüman göçleri 19. yüzyılın ortalarında başlamıştır. Resmî kayıtlara göre ilk göçmenler 1850-1860 yılları arasında, o dönem Osmanlı yönetimi altındaki Suriye ve Lübnan'dan gelmiştir. Daha iyi yaşam koşulları için bölgeye gelen bu ilk göçmenlerden sonra 1870 yılları ve Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı coğrafyasından iki göç dalgası daha olmuştur. Bu nedenle Arjantin Müslümanlarının büyük çoğunluğu Arap kökenlidir ancak Osmanlı pasaportu taşıdıkları için bu insanlar bölgede *el Turco* olarak adlandırılmıştır.

Ülkeye 1990'lı yıllarda gerçekleşen göçlerle özellikle Senegal ve Gana gibi

Müslüman çoğunluklu Afrika ülkelerinden gelen Müslümanların sayısı artmıştır. Arjantin'de ayrıca Orta, Güney ve Doğu Asyalı hatırı sayılır bir Müslüman nüfus da yaşamaktadır. Bunlara ek olarak Hristiyanlıktan İslam'a geçen Arjantinlilerin sayısı da gün geçtikçe artmaktadır.

Buenos Aires şehri ve çevresine yerleşen göçmenlerin çoğunluğu gibi Müslümanlar da menşee topluluklarına göre belirli mahallelerde bir araya gelme eğiliminde olmuştur. Bu bağlamda Müslümanlar genel olarak ülkelerine, topluluklarına veya kökenlerine göre şehirlerdeki belirli banliyölerde toplanmıştır.

Müslümanların Sosyoekonomik Durumu

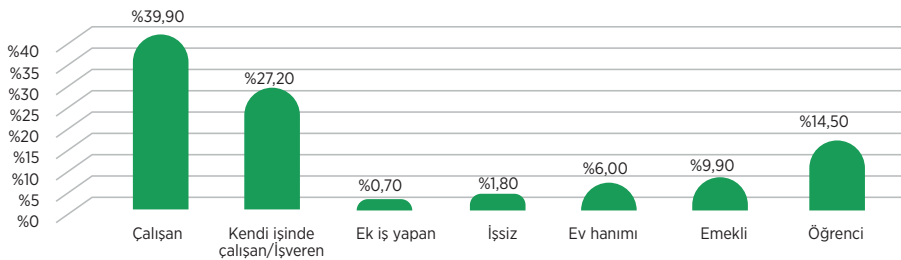
Ekonomik veriler ve çalışma hayatı verileri, toplumsal hayatın en önemli göstergelerindendir. Arjantin Müslümanlarının çoğu yüksek bir hayat standardına sahip olsa da bu durum ülkedeki bütün Müslüman gruplar için geçerli değildir. Uzun yıllardır Arjantin'de yaşayan çoğunluğu Arap kökenli Müslümanlarla son yıllarda ülkeye gelen Afrikalı Müslüman göçmenler arasında derin bir sosyoekonomik uçurum bulunmaktadır. Suriyeli ve Lübnanlı Müslümanlar çok uzun zamandır Arjantin'de ikamet etmelerinin de etkisiyle yüksek gelir düzeyine sahip, genellikle ticaretle uğraşan kişilerdir.

Arjantin'de yaşayan Suriyeli ve Lübnanlı Müslümanlar arasında iyi bir iletişim vardır. Genellikle orta-üst gelir grubuna mensup bu Müslümanların çoğu tekstil endüstrisinde üretici konumundadır. Müslümanların soyundan gelenlerin hâkim olduğu bir diğer

önemli sektör de tarımdır. Küçük kasabalarda yerleşik bu kesim, geçimini bu yolla temin etmektedir. Buna karşın son yıllarda ülkeye göç eden Müslüman Senegalli göçmenler Arjantin'deki Müslüman toplumun alt sosyoekonomik gruplarının başında gelmektedir. Bu insanlar Buenos Aires'in hem merkezinde hem de varoşlarında ağırlıklı olarak sokak satıcılığı yaparak hayatlarını sürdürmektedir.

İslam Ülkeleri İstatistik, Ekonomik ve Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin (SESRIC) yayımladığı bir rapora göre Arjantin Müslümanlarının %67,1'i serbest ve kurumsal işletmelerde çalışmaktadır. Ülkedeki Müslümanların istihdamına dair dikkat çeken bir diğer veri ise öğrencilerle ilgilidir. Buna göre çalışanların %14,5 gibi önemli bir bölümünü öğrenciler oluşturmaktadır. Ankete katılanlar arasında işsizlik oranı oldukça düşüktür (%1,80).

Arjantin Müslümanlarının Çalışma Durumları

Kaynak: SESRIC

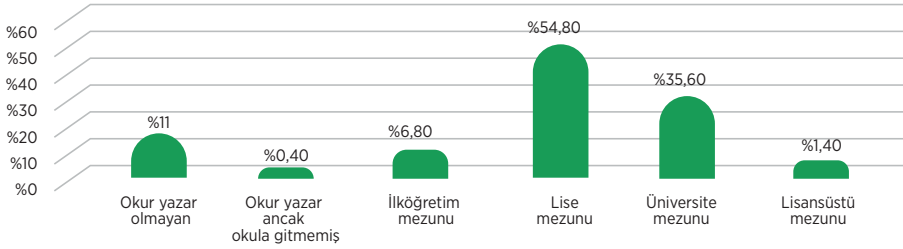
Eğitim Durumu

Gayrimüslim bir toplumda yetişen Müslüman çocukların kimlik oluşumunda din eğitiminin önemi büyüktür. Bu bağlamda Arjantin'de yaşayan Müslümanların dinî eğitim ihtiyaçları genellikle İslami merkezlerde gönüllülük esasınca yürütülen çalışmalarla karşılanmaktadır. Zira ülkede dinî eğitim veren yalnızca iki okul vardır. Bunlar Buenos Aires'teki Arjantin-Arap Okulu (*Colegio Argentino-Árabe*) ve Arap-Arjantin İslam Enstitüsüdür (*Instituto Árabe Argentino Islámico*). Laik bir eğitim sisteminin uygulandığı bu okullarda öğleden sonraları dinî eğitimler verilmektedir.

Beşerî sermayenin en önemli unsuru olan eğitim, sosyoekonomik kalkınmanın da en vaz geçilmez araçlarından biridir. Eğitim ayrıca, göçmenlerin göç ettikleri ülkeye uyumları ve başarıları açısından da temel belirleyici etkenlerden biridir. Bu noktada Arjantin'deki Müslümanların eğitim seviyesinin oldukça yüksek olduğunu belirtmek gerekmektedir.

SESRIC raporunda yer alan ankete katılanların %54,8'inin lise, %35,6'sının üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Okuma yazma bilmeyenler ise sadece %1,1'dir.

Arjantin Müslümanlarının Eğitim Durumları

Kaynak: SESRIC

Müslümanların Kurumsallaşması

Arjantin Müslümanları 1980'lerin ikinci yarısında değişen ülke politikaları ve Müslüman-Suriye kökenli bir isim olan Carlos Menem'in başbakan seçilmesiyle yeni kurumlar oluşturarak yeniden yapılanılmışlar, Arjantin toplumunun diğer kesimleriyle Müslüman kimliklerini ko-

ruyarak kendi inanç ve kültürlerinden taviz vermeden entegre olmaya başlamışlardır. 1990'larda Menem yönetiminde Arjantin'de Müslümanlar için yasalar çıkarılmış; bazı eyalet meclislerinde de hicri yılbaşı, kurban ve ramazan bayramları tatil ilan edilmiştir. Müslümanların

görünürlüğünün arttığı bu dönemde ülkede çok sayıda cami, mescit ve Müslümanlara ait mezarlık inşa edilmiştir. Arjantin'deki en büyük Müslüman örgüt olan Arjantin Cumhuriyeti İslam Merkezi (*Islamic Center of the Argentina Republic/CIRA*) bu dönemde kurulmuş ve ılımlı bir İslami vurguyla Müslümanların Arjantin toplumunun bir parçası olduğunun altı çizilmeye başlanmıştır.

Ancak Menem ailesinin yolsuzluk skandalları Başbakan Carlos Menem'in popülaritesini ve toplumun Müslüman algısını ciddi şekilde zedelemiştir. Bu tablo Mart 1992'de Buenos Aires'teki İsrail Büyükelçiliği'ne düzenlenen ve 29 kişinin ölümüne neden olan saldırıyla daha da kötüleşmiş; Temmuz 1994'te Ortak Yahudi Arjantin Derneği'ne (*Asociación Mutual Israelita Argentina*) düzenlenen ve yaklaşık 100 kişinin ölümüne neden olan saldırı ile doruk noktasına ulaşmıştır. Sonuç olarak bütün bu gelişmeler Arjantin'de yaşayan Müslümanlarla ilgili bir güvensizlik ve korku atmosferi oluşmasına sebep olmuştur.

2010'lu yıllara gelindiğinde Müslümanlara yönelik bu korku ve güvensizlik havası bir nebze de olsa yumuşamıştır. 2011 yılında kadınların kamusal alanda başörtüsü takmalarına ve kimlik belgelerinde başörtülü fotoğraf kullanmalarına izin veren yasa kabul edilmiş, böylece ülkedeki din ve ifade özgürlüğü genişletilmiştir. Bu noktada Arjantin genelinde Avrupa'daki gibi bir İslamofobi olmadığını da belirtmek gerekmektedir. İşe alımlarda, kamu ya da özel sektörde yapılan iş başvurularında

bireylerin dinî inançları sorulmamakta ve bu yönde bir ayrımcılık yapılmamaktadır. Ayrıca devlete ait kamu kurumlarında çalışan Müslümanlar ramazan ve kurban bayramlarında izinli sayılmaktadır.

Ancak Arjantin'deki Müslüman toplum için asıl sorun kendi içinde yaşadığı ayrışmalardır; öyle ki bu ayrışma ümmet olma bilincinin oluşmasını dahi engellemektedir. Bölünmüş bir görünüm arz eden Arjantinli Müslümanların birbirleriyle ilişkileri güçlü değildir. Farklı Müslüman toplulukları temsil eden dernekler nadiren bir araya gelmektedir. Mezhebi ve etnik kökene bağlı bu derin farklılıklar ve keskin sınırlar, Müslüman toplumun çeşitli fraksiyonlara ayrılma-

Arjantin Müslümanları 1980'lerin ikinci yarısında değişen ülke politikaları ve Müslüman-Suriye kökenli bir isim olan Carlos Menem'in başbakan seçilmesiyle yeni kurumlar oluşturarak yeniden yapılanmışlar, Arjantin toplumunun diğer kesimleriyle Müslüman kimliklerini koruyarak kendi inanç ve kültürlerinden taviz vermeden entegre olmaya başlamışlardır.

sına sebep olmuştur. Arjantin'de Arap Müslümanların Müslüman toplumda büyük bir ağırlığı vardır.

Afrika, Hindistan ve Pakistan coğrafyasından gelen Müslümanlar, Arap toplumu temsilcilerinin bu ayrımı pekiştirerek kendilerini ayrıcalıklı bir konumda gördüklerini ifade etmektedir. Öyle ki camilerde bile birlik sağlanmadığı, herkesin kendi camisinde ibadet ettiği belirtilmektedir. Bu bölünme Müslüman organizasyonların yapısında da gözlemlenmektedir. Örneğin Arjantin Müslümanlarının tamamını temsil ettiğini iddia eden ülkedeki en büyük İslami kuruluş olan CIRA, Sünni-Arap kontrolünde bir oluşumdur.

Günümüzde Arjantinli Müslümanların kamusal düzeydeki temsili konusu da bir hayli zayıftır. Bu durum birinci ve ikinci nesil Müslümanların kendilerini gayrimüslim toplumdan ayıran bazı inanç unsurlarını terk etmesine, bütünleşme ve hatta asimile olma eğilimi göstermesine sebep olmaktadır. Bu tehlike karşısında başta CIRA olmak üzere Müslüman kurumlar tarafından üçüncü

nesil Müslümanların İslam'a ilgisini artırmaya yönelik bazı ciddi çalışmalar başlatılmış ve yeni nesil Müslüman çocukların İslami bilinçle yetişmesi amacıyla okullar açılmıştır.

Arjantinli Müslümanların görünürlüğü ve temsili konusunda ilerleme sağlanamayışının en önemli sebeplerinden biri de iyi eğitimli yerli Müslüman liderliğin eksikliğidir. Ülkede görev yapan imamlar genellikle Arap coğrafyasından gelmektedir. Bu kişiler iyi bir İslami eğitime sahip olsalar da İspanyolca bilmedikleri için vaazları Arapçadan tercüme edilmekte, bu da cemaatle etkin bir iletişim kurulmasını engellemektedir.

Arjantin'de ilk İslami dernek 1917'de Buenos Aires'te faaliyete geçmiş, ardından 1931'de yine Buenos Aires'te Pan-İslam Derneği (*Asociación Pan Islamismo*) kurulmuştur. Derneğin adı önce 1940 yılında İslam Arap Topluluğu (*Sociedad Árabe Islámica*) olarak değiştirilmiş, sonra 1957'de Arjantin Cumhuriyeti İslam Merkezi (CIRA) olmuştur. O tarihlerde Buenos Aires haricinde diğer şehirlerde de Müslüman göçmenler tarafından kurulan bazı yapılar mevcuttur; Mendoza'daki İslam Arap Topluluğu (*Sociedad Árabe Islámica*) 1926'da, Cordoba'daki Müslüman Arap Sosyal Yardımı (*Ayuda Social Árabe Musulmana*) 1928'de, Rosario'daki Rosario İslam Birliği Derneği (*Asociación Unión Islámica de Rosari*) 1932'de kurulmuştur. Pan-İslam Kültür ve İbadet Derneği (*Tucumán'da Asociación Cultural y Culto Pan Islámica*) de 1929 yılında Sünni Müslümanlar ve Aleviler tarafından kurulmuştur.

Arjantinli Müslümanların görünürlüğü ve temsili konusunda ilerleme sağlanamayışının en önemli sebeplerinden biri iyi eğitilmiş yerli Müslüman liderliğin eksikliğidir.

Arjantin'deki İslami kurumlar arasında en dikkat çeken 1970'lerin başında İmam Mahmud Hüseyin tarafından kurulan İslam Merkezi'dir (*Centro de Estudios Islámicos*). Ancak bu yapıların hiçbiri, 1986 yılında kurulan ve Suudi Arabistan ile eski Libya hükümeti tarafından fonlanan CIRA kadar büyük değildir. Arjantin'deki en büyük Müslüman örgüt olan CIRA, ülkedeki bütün Müslümanları temsil etme iddiasıyla kurulmuş olsa da bugüne kadar bu iddiasını gerçekleştirememiştir. Sünni ağırlıklı bir yapı olan CIRA, Şii Müslümanlara, Dürzilere ve Alevilere kapılarının açık olduğunu vurgulamakla birlikte bu kesimler CIRA'nın kendilerini yeterince temsil etmediğini düşünmektedir. Arjantin Devleti de CIRA'yı Müslümanları temsil eden çatı bir örgüt olarak tanımamakta ve örgüte herhangi bir yardımda bulunmamaktadır.

CIRA kompleksi içinde 1.500 kişinin aynı anda ibadet edebileceği ülkenin en büyük camisi yanı sıra bir anaokulu, kız

ve erkek çocuklar için ayrı olmak üzere iki ilk ve ortaokul, kütüphane, spor ve konferans salonları yer almaktadır.

Arjantin, Müslümanlara ait ibadet mekânları açısından zengin değildir. Ülkedeki ilk cami Santa Fe'de inşa edilmiştir. Bunu 1933'te inşa edilen San Cristobal Camii izlemiştir. Ülkenin başkentinde yalnızca üç cami bulunmaktadır: 1983'te İran Büyükelçiliği'nin yardımıyla inşa edilen Şii Al-Tauhid Camii; CIRA'nın 1986 yılında Suudi Arabistan ve Libya'nın yardımıyla inşa ettiği Al-Ahmed Camii; Suudi kraliyet ailesi tarafından inşa edilen ve 2000 yılında hizmete açılan -Güney Amerika'daki en büyük cami- CCIAR Kral Fahd İslami Kültür Merkezi Camii. Ayrıca ülkede Güney Afrikalı Müslümanların sağladığı fonlarla inşa edilen ve genellikle Pakistan ve Hindistan kökenli Müslümanların ibadet ettiği çok sayıda küçük mescit bulunmaktadır. Buenos Aires'teki Incan Caddesi'nde de ağırlıklı olarak Türklerin ve Mısırlıların kullandığı küçük bir mescit vardır.

BOLİVYA

Bolivya, 10 milyonu aşkın nüfusuyla Güney Amerika'nın denize kıyısı olmayan küçük bir ülkesidir. Etnik olarak nüfusu çoğunlukla Keçuva (%45,6) ve Aymaralardan (%42,2) oluşmaktadır.

Halkın çoğunluğunun (%60,7) İspanyolca konuştuğu ülkenin %80'i Katolik, %11,5'i Evanjelik ve %2,6'sı Protestandır. Bolivya Ulusal İstatistik Enstitüsü (INE) ülkedeki Müslümanlar hakkında hiçbir resmi ista-

tistik veya demografik kayıt tutmamaktadır. Ancak Santa Cruz bölgesel gazetesi *El Nuevo Dia* ülkedeki toplam Müslüman nüfusun yaklaşık 1.000 civarında olduğunu yazmıştır. Bolivya Müslümanlarının önde gelen isimlerine göre ise, ülkede çoğunluğu La Paz ve Santa Cruz'da olmak üzere yaklaşık 2.000 Müslüman yaşamaktadır. Bunların bir kısmını Filistin, Pakistan, Bangladeş gibi ülkelerden gelen göçmenler, bir kısmını ise sonradan İslamiyet'i kabul eden Bolivyalılar oluşturmaktadır.

Özellikle Santa Cruz, La Paz, Cochabamba ve Sucre kentlerinde yaşayan Müslümanlar genellikle ticaretle uğraşmaktadır. Ancak kırsal bölgelerde tarım ve hayvancılıkla yaşamlarını sürdüren Müslümanlar da vardır.

Bolivya topraklarında İslamiyet'in izlerinin 15. yüzyıla kadar dayandığı tahmin edilse de bu konuda kesin veri bulunmamaktadır. Endülüs coğrafyasından bu bölgeye gelen Müslümanların burada bir varlık oluşturduğu, ayrıca Bolivya'nın yerli kabilelerinden biri olan Mursekelerin de geçmişte İslamiyet'i kabul ettiği yönünde iddialar vardır. Ancak hem Mursekeler hem de diğer Müslümanlar İspanyolların ağır baskısı altında dinlerini saklamış, zamanla da asimile olarak yok olmuşlardır. Bugün Bolivya'da bu Müslüman grubun yaşadığına dair hiçbir tarihî iz/eser bulunmamaktadır. Ancak yüzlerce yıl süren İspanyol sömürcülüğü döneminde Bolivya'da İslamiyete ait izlerin büyük oranda silinmiş olduğu değerlendirilmektedir.

İslamiyet'in ülkedeki ikinci sayılabilecek öyküsü 1920'li yıllarda Filistin'den gelen birkaç kişi ile başlamıştır. O dönem Bolivya'ya gelen ilk Filistinli Müslümanlardan olan İsmail Akili ve Mahmud Ömri Kosha, Bamba şehrine yerleşmiştir. Daha sonraki yıllarda ülkeye gelen yeni Müslüman göçmenler, zamanla aralarında birlik oluşturmayı ve Bolivya toplumuyla irtibat kurmayı başarmıştır.

Bolivya'daki Müslümanlar 1980'lerden itibaren kurumsal yapılarla teşkilatlanmaya başlamıştır. Bolivya İslam Merkezi (*Centro Islámico Boliviano/CIB*) adlı kuruluş 1974'te Filistin'den gelen İmam Mahmud Amer Abusharar tarafından Ağustos 1986'da kurulmuştur. Günümüzde aktif olan bu merkez dinî, kültürel, sosyal bir kurum niteliği taşımaktadır. Merkez bünyesindeki Santa Cruz Camii'nde cuma ve bayram namazları kılınmakta, dinî nikâh merasimleri yapılmakta, kurban, teravih ve iftar ibadetleri eda edilmektedir. Ayrıca İslami konularda eğitici seminerler düzenlenmektedir.

Bolivya'da ilk cami 1994'te Santa Cruz şehrinde inşa edilmiştir. İlk resmî Sünni camisi olan Yebel An Nur Camii ise 2004 yılında La Paz'da hizmete açılmıştır. Burası Sünni Bolivya Santa Cruz İslam Merkezi ile yakın bağları olan ve merkez tarafından finanse edilen bir camidir. As-Salam Camii ise hem Sünni hem de Şii Müslümanlar tarafından kullanılmakta ve finanse edilmektedir. Bu caminin yetkilileri her ay ortalama üç kişinin Müslüman olduğunu belirtmektedir.

Bolivya topraklarında İslamiyet'in izlerinin 15. yüzyıla kadar dayandığı tahmin edilse de bu konuda kesin veri bulunmamaktadır.

Günümüzde ülke Müslümanları çalışmalarını Bolivya İslam Merkezi, La Paz İslam Merkezi, Bolivya İslam Toplumu Birliği, Bolivya İslam Birliği (*Asociacion Cultural Boliviana Musulmana/ACBM*) gibi yapılar aracılığıyla sürdürmektedir. Gelişmeye ve büyümeye açık bu topluluğun hâlihazırda en önemli ihtiyaçlarından biri, İslamiyet'i doğru kaynaklardan öğrenebilmek için belli başlı dinî eserlerin İspanyolcaya tercüme edilmesidir. Ülkede Müslümanlar tarafından yayımlanan *Al-Mujtamaa* adlı bir dergi de bulunmaktadır. Suudi Arabistan destekli dergi, Bolivya Müslümanlarına "dayanışma içinde iş birliği yapmalarını" ve yerel medya, siyasi partiler, sendika örgütleri, işçi ve insan hakları kuruluşlarıyla ilişki kurmalarını tavsiye etmektedir. Dergi ayrıca Kuveyt, Suudi Arabistan ve Mısır'daki din işleri bakanlıkları ile Kahire'deki el-Ezher

Üniversitesi'ne Bolivya'ya ilahiyatçı ve vaiz göndermeleri için çağrıda bulunmaktadır.

Bolivya ve İran, Bolivya Devlet Başkanı Morales'in Eylül 2008'de Tahran'ı ziyaret etmesinden bu yana siyasi ve ekonomik ilişkilerini güçlendirmiştir. Bu sebeple ülke Müslümanları üzerinde bir Şii etkisinden de bahsedilmektedir. Ülkede Bolivya İslami Kültür Vakfı (*Fundacion Cultural Islamica Boliviana/FCIB*) adında Şii bir örgüt de bulunmaktadır. Vakıf, Ağustos 2007'de La Paz'da kurulan 20 üyeli bir küçük bir grup olmasına rağmen La Paz Belediye Kütüphanesi ve başka şehirlerdeki üniversiteleri kullanarak sık sık etkinlikler düzenlemektedir. Ayrıca Bolivya Şii İslam Cemaati (*Comunidad Islamica Shia de Bolivia*) adında bir örgüt daha vardır, ancak Mart 2006'da kurulan bu örgütün üye sayısı çok azdır.

BREZİLYA

Latin Amerika'nın %47,7'sini kaplayan Brezilya, Güney Amerika'nın en büyük ve en kalabalık ülkesidir. 2019 yılı itibarıyla nüfusu yaklaşık 210,2 milyon olan Brezilya bu alanda dünyada altıncı sırada gelmektedir. Ülke nüfusu Amerikan Kızılderilileri (özellikle Tupi ve Guarani), Avrupalılar (özellikle Portekizli, İtalyan, Alman ve İspanyol), Afrikalılar ve Araplardan

oluşan oldukça karma bir yapıdadır. Brezilya nüfusunun %64,6'sı Katolik, %22,2'si Protestan, %8'i agnostik veya ateisttir.

Latin Amerika Müslümanları için önemli bir merkez olan Brezilya'daki Müslümanların sayısı ise yaklaşık 1,5 milyondur. Ülke Müslümanları çoğunlukla Sao Paulo, Parana, Rio Grande do Sul ve Rio de Janeiro şehirlerinde

Son yıllarda Arap olmayan Brezilyalılar arasından da İslam dinine geçen çok sayıda kişi olmuştur. Öyle ki bazı veriler ülkede yaşayan Müslümanların sayısının her ay %3 oranında arttığını göstermektedir.

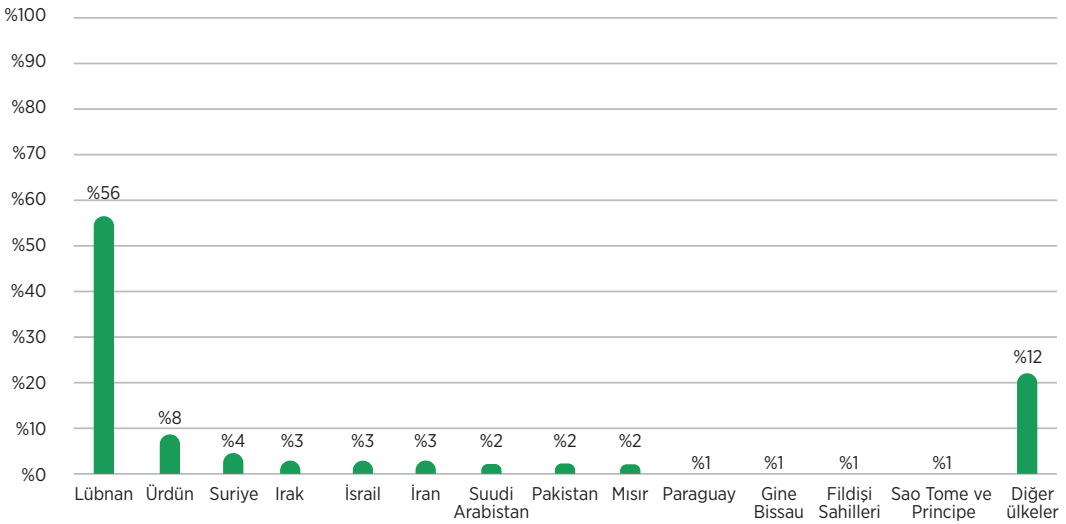
yerleşiktir. Şiiilerin çoğu Sao Paulo ve ülkenin güneyinde, özellikle Curitiba ve Foz do Iguaçu'da; Sünniler ise genellikle Sao Paulo, Parana, Rio Grande do Sul, Rio de Janeiro ve Distrito eyaletlerinde yoğunlaşmıştır. Brezilya'daki Müslümanlar genel olarak kentlerde yaşamaktadır.

Müslümanların kendi içindeki etnik dağılımlarına bakıldığında %56'sının Lübnan, %8'inin Ürdün, %4'ünün Suriye, %3'ünün Irak, %3'ünün İsrail, %3'ünün İran, %2'si Suudi Arabistan, %2'si Pakistan, %2'si Mısır, %1'i Paraguay, %1'i Gine Bissau, %1'i Fildişi Sahilleri, %1'i Sao Tome ve Principe, %12'si Diğer ülkelerdir.

Suriye kökenli olduğu görülmektedir. Ülkede Irak, İran, Filistin ve Suudi Arabistan'dan da çok sayıda Müslüman bulunmaktadır. Yaş ortalaması 32 olan Brezilya'daki Müslüman nüfus, erkek ağırlıklı (%60 erkek, %40 kadın) genç bir nüfustur.

Son yıllarda Arap olmayan Brezilyalılar arasından da İslam dinine geçen çok sayıda kişi olmuştur. Öyle ki bazı veriler ülkede yaşayan Müslümanların sayısının her ay %3 oranında arttığını göstermektedir. Bu durum özellikle Müslüman toplumun %80'inin Arap olmayan Brezilyalılardan oluştuğu Rio de Janeiro kenti için geçerlidir. Kentteki Müslüman nüfus, Brezilya'daki diğer Müslüman topluluklarla karşılaştırıldığında kendine özgü bir sosyolojik kompozisyona sahiptir.

Brezilya Müslümanlarının Kökeni

Kaynak: Maria, Vilela.

Müslümanların Tarihi

Brezilya'daki Müslüman varlığı 16. yüzyılda Amerika kıtasının keşfiyle başlamıştır. Kıtaya gelen gemilerdeki mürettebat arasında bulunan Müslümanlar Brezilya topraklarında İslam'ın ilk temsilcileri olmuştur. Ancak Orta Çağ İspanya'sındaki engizisyon mahkemelerinden kaçan bu kişiler, dinlerini ve isimlerini değiştirmeye zorlandıkları için buradaki tarihî kaynaklarda da izlerine pek rastlanmamaktadır.

Brezilya'daki Müslümanlar 17. yüzyılda Afrika kıtasından bölgeye gelenlerden sonra görünür hâle gelmiştir. Batı Afrika'dan gelen ve öncelikle Bahia eyaletine yönlendirilen bu insanlar, yıllar sonra burada başlayan bağımsızlık hareketlerinin de önde gelen aktörlerinden olmuştur. 1910'ların sonlarında Brezilya'daki Müslümanların sayısı 100.000'i aşıya da yüzyılın sonlarında Afrikalı Müslüman topluluğun nüfusu azalmış ve 20. yüzyılın ortalarında ülkedeki Müslüman varlığı neredeyse sona ermiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında Müslümanların uğradığı baskıların yanı sıra Müslüman tüccarlar aracılığıyla İslami merkezlere erişime imkân veren Afrika ile temasının kesilmesi etkili olmuştur.

Brezilya'ya üçüncü Müslüman göçmen dalgası Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Suriye ve Lübnan'dan yaşanmıştır. 20. yüzyılda başlayan bu göç hareketiyle gelenler genellikle ABD'ye gitmek isteyip de denizciler tarafından kandırılarak

Brezilya'ya götürülen fakir Araplardır. 1918'de Osmanlı Devleti'nin çöküşünden ve Lübnan'ın Fransa'nın egemenliğine girmesinden sonra, Hristiyanlara yönelik ayrıcalıklı ve kayırmacı muameleler nedeniyle çok sayıda Lübnanlı Brezilya dâhil başka memleketlere göç etmiştir. 1975'te patlak veren Lübnan iç savaşı da Brezilya'ya göçen Müslüman topluluğun büyümesinde etkili olmuştur.

Müslüman Filistinlilerin Brezilya'ya göçünü arttıran iki önemli gelişme yaşanmıştır. Bunlardan ilki 1948'de İsrail Devleti'nin Filistin topraklarında kurulması ve akabinde bölgede yaşanan Siyonist işgaldir. İkincisi de 2003'te ABD'nin Irak'ı işgalidir. Müslüman Arap göçmenlerin Brezilya'ya gelişi İsrail'in Mısır'ın Sina Yarımadası, Gazze Şeridi, Batı Şeria ve Suriye'nin Golan Tepeleri'ni işgal ettiği 1967 yılındaki Altı Gün Savaşı akabinde ve Ürdün ordusu ile Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) arasındaki 1970 Kara Eylül olayları nedeniyle daha da yoğunlaşmıştır.

BAHİA MÜSLÜMANLARI VE BAĞIMSIZLIK İSYANI

Yüzyıllar boyunca İberyâ Yarımadası'ndan Latin Amerika'ya gemilerle taşınan Afrikalılar, sömürgeciliğe karşı sayısız bağımsızlık mücadelesi vermiştir. Bunlardan en önemlilerinden biri, 1835 yılında Brezilya'nın doğusunda bulunan Bahia bölge-sindeki Müslümanların mücadelesidir. "Revolta dos Malês" adı verilen bu süreç, bölgedeki benzer birçok mücadele için örneklik teşkil etmiştir.

Bahia'daki ilk Müslümanlar Nijerya'dan Brezilya'ya köle olarak getirilen Hausalardır. Brezilya'ya gelmeden önce İslam'la tanışan bu topluluk, köle olarak getirildikleri Salvador'da yine Nijerya'dan getirilen Yoruba kabilesiyle Müslüman çoğunluğu oluşturmuştur. Bu iki topluluk 1500'lü yıllardan itibaren bölgede bir yandan İslamiyet'in yayılmasını sağlarken bir yandan da dinlerini özgürce yaşayabilmek için mücadele etmiştir. Zamanla Nagos, Jejes, Hausas, Tapas ve Bornus gibi Müslüman topluluklar, Males adıyla tek bir çatı altında toplanmıştır. Hausalar okuma yazma bilmeleri ve güçlü kişilikleriyle köle olarak bölgeye getirilen diğer topluluklar arasında da öne çıkmıştır. Özellikle İslami yaşam biçimleri ve İslam'ın ilkeleri (Müslümanların kardeş olması ve hiç kimsenin birbirinden üstün olmayıp üstünlüğün takvada olması gibi), diğer kölelerin de İslam'la şereflenmesine vesile olmuştur. Müslümanlar zamanla organize olarak evlerde ve Salvador'un dışında kiraladıkları odalarda İslamiyet'i anlatmış ve bu mekânları âdeta birer karargâh şeklinde kullanılmışlardır.

Müslümanların aralarında kurdukları bu birlik ve bütünlük bölge otoritelerini endişelendirmiş ve uyguladıkları baskıları arttırmalarına sebep olmuştur. 1824 yılında Katolikliğin resmî din ilan edilerek yalnızca Hristiyanlıkla ilgili seremonilere izin verilmeye başlanması ve İslam'ın kölelerin dinî olarak kabul edilip yasaklanması, Müslümanları özgürlük mücadelesine yöneltmiştir.

Tarihe 1835 Bahia İsyanı olarak geçen bu süreç, Müslüman olmayan köleler arasında da etkili olmuştur. Dinî saiklerle başlayan isyanlar, ilerleyen zamanda politik bir harekete dönüşmüş ve bağımsızlıkların kazanılması açısından önemli bir ilk adım olmuştur. 1835 yılında Müslümanların organize ettiği bu özgürlük mücadelesi diğerleri için de benzer mücadelelerinin temelini oluşturmuştur.

Müslümanların başlattığı bu isyan başarısızlıkla sonuçlanmış olsa da Brezilya'da devlet otoriteleri yeni bir başkaldırıdan endişe ettikleri için birçok Müslüman ve gayrimüslim köleyi Afrika'ya, yani ülkelerine geri gönderme kararı almıştır. Böylelikle köleliğe son vermek için başlatılan isyan sonuç vermiş ve Müslümanlar Afrika'ya dönerek bağımsızlıklarını kazanmıştır.

Müslümanların Sosyoekonomik Durumu

Brezilya'da çoğunlukla ticaretle uğraşan Müslümanlar, her alanda faaliyet göstermekle birlikte özellikle tekstil ve gıda sektöründe yoğunlaşmışlardır.

Ülkedeki iş gücü piyasalarında Müslümanların durumu incelendiğinde, Müslüman işverenlerin yüzdesinin gayrimüslimlere göre çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Brezilya'da kendi işini yapan Müslümanların oranı %38'dir ve bu oran %22 olan ülke ortalamasının bir hayli üzerindedir. Bu da Brezilya'daki Müslümanların avantajlı bir sosyoekonomik düzeye sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak ülke ortalamasıyla karşılaştırıldığında Brezilya Müslümanlarının daha eğitilmiş ve sosyoekonomik düzeyi daha yüksek bir topluluk olduğu anlaşılmaktadır. Müslümanların bu avantajlı konumunun altındaki sebepler yüksek

bir eğitim düzeyine sahip olmaları ve büyük ölçüde bilimsel, entelektüel veya yönetsel kariyere odaklanmalarıdır. Brezilya'daki Müslümanların yüksek kültürel ve ekonomik sermayesi, İslamofobinin hem medyadaki hem de toplumun zihnindeki sonuçlarını hafifletmektedir.

Müslümanların Kurumsallaşması

Brezilya'da İslam'ın kurumsallaşması ancak 20. yüzyılda başlamış, ilk İslami dernek 1929 yılında Sao Paulo'da kurulmuştur. Dernek Mısır'ın desteğiyle ülkedeki ilk camilerden biri olan Brezilya Camii'ni (Mesquita Brasil) inşa ettirmiştir. İnşaatı 1942'de başlayan cami ancak 1960 yılında hizmete açılmış ve uzun yıllar Brezilya'daki hem Sünni hem de Şii Müslümanlar için ana ibadet mekânı olmuştur.

Brezilya'nın en eski camilerinden biri olan Zaimah Camii ise 1900'lerin başında inşa edilmiştir. 1983 yılında ibadete kapatılan bu cami, 2010 yılından sonra düzenlenen kampanyalar neticesinde tekrar ibadete açılmıştır. Caminin restorasyonu bir dernek tarafından yapılmıştır. Brezilya'daki bir diğer önemli cami de Sao Paulo'daki Ebu Bekir Camii'dir. Günümüzde Brezilya'da 150 cami bulunmaktadır ve bu sayı yıldan yıla artmaktadır.

Günümüzde Brezilya'daki Müslümanlar farklı dinlere hoşgörü ile yaklaşılır, hak ve özgürlükler bakımından oldukça serbest bir ortamda yaşamaktadır. Devlet, cami veya okul inşa etmek isteyen İslami kurumlara projelerini gerçekleştirmeleri için imkân sağlamaktadır.

Ülkedeki İslami kurumların artmasıyla birlikte 1979 yılında İİT'nin desteğiyle Brezilya İslami Dernekler Federasyonu (FAMBRAS) kurulmuştur. Brezilya'nın çeşitli eyaletlerine yayılmış 40 İslami merkezi bünyesinde toplayan federasyon, cami ve okullar inşa etmekte, Brezilya'daki Müslümanlara helal gıda sağlanması konusunda çalışmalar yürütmektedir. FAMBRAS bünyesinde, birçok hayır kurumu yanı sıra ihtiyaç sahibi Müslümanlara ücretsiz sağlık hizmeti verilen bir hastane (İbn-i Sina İslam Hastanesi) de bulunmaktadır.

Günümüzde Brezilya'nın tüm bölgelerine yayılmış 60'tan fazla İslami kurum vardır. Bu kurumlar İslami Yardımlaşma Dernekleri (*Sociedades Benéficas Muçulmanas/SBM*) adında şemsiye bir yapı etrafında birleşmiş durumdadır.

Brezilya'da Müslümanların, özellikle Müslüman çocukların eğitimi Müslüman topluluk için önem arz eden konuların başında gelmektedir. Ülkede Müslümanlara ait ilk okul olan Brezilya İslam Okulu, 1966 yılında Mısır İslami Vakıflar Bakanlığı elçisi Şeyh Abdullah Abel Shakour tarafından kurulmuştur.

Okulda Brezilya Eğitim Bakanlığına tanınan müfredatın yanı sıra resmî eğitim saatlerinde Arap dili ve İslami bilimler dersleri de verilmektedir.

Ülkede başta Sao Paulo ve Foz do Iguaçu'da olmak üzere İslami eğitim veren birçok okul bulunmaktadır. Dünya Müslüman Gençlik Meclisi (WAMY) ve Latin Amerika'da İslam'ı Yayma Merkezi (CDIAL) gibi kurumlar Sao Bernardo do Campo ve Sao Paulo eyaletlerinde hizmet vermektedir.

Günümüzde Brezilya'daki Müslümanlar farklı dinlere hoşgörü ile yaklaşılır, hak ve özgürlükler bakımından oldukça serbest bir ortamda yaşamaktadır. Devlet, cami veya okul inşa etmek isteyen İslami kurumlara projelerini gerçekleştirmeleri için imkân sağlamaktadır. Ülkede Müslüman kadınlar başörtülü fotoğraflarını nüfus cüzdanı ve pasaport gibi resmî belgelerde kullanabilmektedir; ancak bu hoşgörü ortamına rağmen başörtülü Müslüman kadınlar iş gücü piyasasında ayrımcılığa maruz kalabilmektedir. Bu durum çok yoğun yaşanmasa da ülkede başörtüsü yahut peçe kullandığı için iş hayatında ayrımcılığa uğrayan Müslüman kadınların olduğu da bir vakıdır.

Brezilya'da Müslümanlar son yıllarda siyasi pozisyonlar da elde etmeye başlamıştır. Ülkede birkaç Müslüman belediye başkanı ve Sao Paulo Parlamentosu'nda da birkaç Müslüman milletvekili bulunmaktadır. Günümüzde Müslümanlara ait derneklerin yetkili isimleri de aktif siyasete

girmek için çalışmalar yürütmektedir. Brezilya Parlamentosu her yıl 25 Ekim'i Filistin Halkıyla Dayanışma Günü olarak kabul etmiştir. Ayrıca ülkede her 25

Mart, Arap Cemaati Günü olarak kutlanmaktadır. Sao Paulo Parlamentosu da 12 Haziran'ı İslam Günü olarak kabul eden bir karar yayımlamıştır.

EKVADOR

Yaklaşık 17 milyon olan ülke nüfusunun %71'i Amerikan yerlileri olan Mestizoslardan, %7'si Afro-Ekvadorlulardan, %7'si Kızılderililerden, %6,1'i ise ağırlıklı olarak İspanya'dan gelen Avrupalı göçmenler ve beyaz Ekvadorlulardan oluşmaktadır. Ülkede ayrıca farklı yerli toplulukların yanı sıra Roman, Arap, Japon ve Çinli gruplar da küçük azınlıklar hâlinde bulunmaktadır. Ekvador Ulusal İstatistik ve Sayım Enstitüsü'nün verilerine göre, ülke nüfusun %80'i Katolik, %11'i Evanjelik Protestan, %8'i ateist ve agnostiktir. Nüfusun geri kalan %1'lik bölümü ise Yahudi, Budist, Müslüman ve Yehova Şahitleri'nden oluşmaktadır. Günümüzde Ekvador'da 5.000 civarında da Müslüman'ın yaşadığı tahmin edilmektedir. Bunların yarısını yerli Ekvadorlular, diğer yarısını ise ülkeye göç yoluyla gelenler oluşturmaktadır. Müslümanlar genellikle Quito, Manab, Los Rios ve Esmeraldas şehirlerinde ikamet etmektedir.

İslamiyet'le tarih boyunca yaygın ve kitlesel bir ilişkisi olmayan Ekvador'daki ilk Müslümanların Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı toprağı olan Filistin, Suriye, Mısır ve Lübnan'dan göç ederek buraya gelen Araplar olduğu tahmin edilmektedir. Müslümanlar önce başkent

Quito'ya ve Pasifik Okyanusu'ndaki başlıca liman şehri olan Guayaquil'e yerleşerek buralarda ticaretle uğraşmışlardır. Bir kısım Müslüman da Esmeraldas, Los Rios ve Manab eyaletlerindeki kıyı bölgelerine yerleşmiştir. Ülkedeki bu ilk Müslümanların çoğu sağlam bir dinî kimliğe sahip olmadığından zamanla yerli halkla yapılan evliliklerin de etkisiyle baskın Latin Katolik kültür içinde Hristiyanlaşmıştır.

1990'lı yıllardan itibaren ise Mısır, Pakistan, Liberya, Gana ve Nijerya gibi ülkelerden gelerek ABD'ye geçiş için Ekvador'u kullanan çok sayıda Müslüman vardır. Bu insanlardan bazıları da Ekvador'da kalmış ve burada bir hayat kurmuştur. Günümüzde ülkedeki Müslüman nüfus çoğunlukla bu kişilerden oluşmaktadır.

1980’li yılların ortalarından itibaren yerli Ekvador halkının İslam’a olan ilgisi artmaya başlamıştır. Özellikle gençler arasında Katolikliği, kıtanın yoksul ve yerli halklarının birçoğunu tarihsel olarak haklarından mahrum bırakan seçkin bir din olarak görenler, İslam’ı seçmektedir.

1940’lı yıllarda Ekvadorlu Müslüman Araplar arasında etnik temele dayanan “Lecla” adlı bir yapı teşkil edilmiştir. 1980’lerin ortalarında bu yapının ismi “Arap Klubü”ne çevrilmiş ve daha geniş çaplı faaliyetler yürütmeye başlamıştır. 1990’ların ortalarında vatandaşlığa kabul edilen Müslümanlar ve Arap kökenli yerli Müslümanlar, özellikle cuma günleri, Los Shyris ve Eloy Alfaro Bulvarı’nda bulunan bir apartman dairelerini ortak ibadet yeri olarak kullanmışlardır. İlerleyen yıllarda Mısır Büyükelçiliği Müslümanların kullanımı için özel bir daire tahsis etmiş, cuma ve bayram namazları bu dairede kılınmaya başlanmıştır.

1991 yılında Quito kentinde açılan Khaled Ibn al-Walid Camii, toplu ibadetlerin yanı sıra İslami eğitim faaliyetlerinin de yapıldığı bir merkezdir. Burası aynı zamanda Müslümanlar için sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlendiği bir sosyalleşme merkezi işlevi de görmektedir.

Ekvador’da resmî olarak kayıtlı ilk ve en büyük dinî kuruluş, Ekvador İslam Merkezi’dir (*Centro Islámico del*

Ecuador). 1994 yılında kurulan merkez hem Müslümanlara hem de gayrimüslimlere hizmet vermekte, konferans ve seminerler düzenlemekte, helal gıda konusunda çalışmalar yapmaktadır. Merkez ayrıca İngilizce, Fransızca ve İspanyolca kitapların yer aldığı zengin bir kütüphaneye de sahiptir. Merkezin başında bulunan Yahya Juan Suquillo, 1980’li yıllarda Müslüman olmuş bir Ekvadorludur. Suquillo, 2009 yılında dünyanın en etkili 500 Müslüman’ı arasında gösterilmiştir. Ülkede İslam dini ile ilgili çalışmalar büyük oranda bu yapı tarafından sürdürülmektedir. Bu çalışmalar neticesinde özellikle son yıllarda ihtida edenlerin sayısında hızlı bir artış gözlemlenmektedir. Türkiye’deki bağımsız sivil toplum kuruluşları da yürüttükleri projelerle bu sürece önemli katkılar sunmaktadır.

Ekvador’da Müslümanlara ait iki kuruluş daha vardır; bunlar Guayaquil kentindeki *Centro Islamico Al Hijra* (CIH) ve Ekvador Quito’daki *Fundacion Islamica Cultural Khalid Ibn Al Walid*’dir (FICKW).

1980’li yılların ortalarından itibaren yerli Ekvador halkının da İslam’a olan ilgisi artmaya başlamıştır. Özellikle gençler arasında Katolikliği, kıtanın yoksul ve yerli halklarının birçoğunu tarihsel olarak haklarından mahrum bırakan seçkin bir din olarak görenler, İslam’ı seçmektedir. “Elitist” Roma Katolik Kilisesi yerine, İslam’ı mazlumların gerçek dini olarak gören gençlerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Ekvadorlu mühtediler ayrıca Müslüman kuruluşların ayırım

yapmaksızın gerçekleştirdikleri sosyal yardım hizmetlerinden, eğitim programlarından ve yoksullukla mücadeleyle yönelik faaliyetlerinden de etkilendiklerini belirtmişlerdir. İslami cemaatlerin toplumsal düzeni sağlama ve mahalleleri güvenilir hâle getirme amaçlı çalışmaları da ayrıca takdir edilmektedir.

GUYANA

Güney Amerika'da 744.000 nüfuslu küçük bir ülke olan Guyana'da halk, kara alanının yaklaşık %10'unu oluşturan dar bir kıyı şeridi boyunca yerleşmiş durumdadır. Ülke Hindistan, Afrika, Avrupa ve Çin'den gelen etnik grupların yanı sıra yerli halklardan oluşan heterojen bir nüfusa sahiptir. En büyük etnik grup, nüfusun %43'ünü oluşturan Hint-Guyanalıdır (Doğu Hintliler olarak da bilinirler); Afro-Guyanalar nüfusun %30'unu, Kızılderililer %17'sini, yerliler ise %9,1'ini oluşturmaktadır.

2012 yılında yapılan sayıma göre Guyana nüfusunun %63'ü Hristiyan, %25'i Hindu, yaklaşık %7'si (toplam 50.572 kişi) Müslüman, %3'ü ateist ya da agnostik, kalanı ise yerel dinlere mensuptur. Ancak gayriresmî kaynaklar Guyana'daki Müslüman nüfusun %10 civarında olduğunu savunmaktadır. Bu da ülkede 80.000 civarında Müslüman olduğu anlamına gelmektedir. Belirtilen orana göre Guyana, Surinam'dan sonra Güney Amerika kıtasında Müslüman nüfusun en yoğun olduğu ikinci ülkedir. Tamamına yakını Hint köken-

Bütün bu çalışmalara rağmen Müslüman kuruluşlar ülkede hâlâ birçok insanın İslamiyet'le ilgili hiçbir bilgisi olmadığını belirtmekte ve daha fazla insanı bilgilendirip onların Müslümanlar ve İslam hakkındaki yanlış fikir ve ön yargılarını ortadan kaldırmak için çok daha fazla çalışması gerektiğini vurgulamaktadır.

li olan ülke Müslümanlarının çoğu Essequibo Adaları-Batı Demerara (%12), Doğu Berbice-Corentyne (%10) ve Mahaica-Berbice'de (%9) yaşamaktadır. Bağımsızlığın ilan edilmesinin ardından Guyana'da İslamiyet resmen tanınmıştır.

Pek çok Güney Amerika ülkesinde olduğu gibi İslam Guyana'da da köle ticareti yoluyla yayılmıştır. Mandingo ve Fulani Müslümanları, Guyana'nın şeker tarlalarında köle olarak çalıştırılmak üzere Batı Afrika'dan getirilmişlerdir. Ancak sömürgecilerin baskısı altında yaşayan bu köleler zamanla asimile olmuştur. İslam Guyana topraklarında 1838 yılında Hindistan'dan getirilen 240.000 Güney Asyalı ile tekrar yeşermiştir. O döneme ait kayıtlar, gelenlerin büyük çoğunluğunun Hindu olduğunu, Müslümanların ise küçük bir grup olduğunu göstermektedir. Müslüman Hint-Guyanalar, bu topraklarda camiler, İslami örgütler kurarak kimliklerini yaşatmıştır. 1890'da 29 caminin olduğu Guyana'daki cami sayısı 1920'de 50'ye yükselmiştir. Ayrıca *Queenstown Jama Masjid* (1895), *Young Men's Muslim Literary Society* (1926) ve

United Sad'r Islamic Anjuman (1949) ülkedeki en eski Müslüman kuruluşlardan bazılarıdır.

Guyana, 1966'da İngilizlerden bağımsızlığını kazanmasının ardından başkent Georgetown'da büyükelçilikler açan Mısır, Irak ve Libya gibi Arap ülkeleriyle diplomatik ilişkiler kurmuştur. Bu süreçte Guyanalı bazı Müslüman gençler de İslam teolojisi ve Arapça öğrenmek için Suudi Arabistan, Mısır ve Libya'ya gitmiştir. Guyana Devlet Başkanı Cheddi Jagan 1996 yılında Suriye, Kuveyt, Bahreyn, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve Lübnan'ı kapsayan bir geziden sonra bir Ortadoğu elçisi atanmıştır. Aynı yıl İİT'de resmî olarak daimî gözlemci statüsü tanınan Guyana,

1998'de İİT'nin 56. tam üye devleti olmuştur. Ağustos 2020'de cumhurbaşkanı seçilen Dr. Mohamed Irfaan Ali, Güney Amerika'daki ilk Müslüman devlet başkanıdır.

1973'te Guyana'daki bütün Müslümanları içine alan *The General Congress of Islamic Brotherhood* adlı yapı kurulmuştur. 1978'den bu yana faaliyet gösteren *Guyana Islamic Trust* da özellikle İslami eğitim alanında uzmanlaşmıştır. Guyana İslam Enstitüsü ve İslam Okulu bu teşkilat tarafından idare edilmektedir.

1979 yılında Müslümanlara yardım için kurulan *The Central Islamic Organization of Guyana* zamanla büyüyerek gayrimüslimlere de yardımlarda bulunmaya başlamıştır. Kurum özellikle eğitim ve yoksulluk gibi alanlarda çalışmaktadır. Ülkede *Hujjatul Ulamaa*, *Muslim Youth Organization*, *Guyana Muslim Mission Limited* ve *Tabligh Jammat, the Rose Hall Town Islamic Center* gibi başka kuruluşlar da faaliyet göstermektedir. 130 civarında caminin olduğu Guyana'da ramazan ve kurban bayramları da resmî tatildir; Mevlid Kandili de ayrıca kutlanmaktadır. Büyük kısmı tarımla uğraşan, bir kısmı da işletme sahibi olan Guyana'daki Müslümanlar, parlamentoda ve çeşitli bakanlıklarda temsil edilmektedir.

KOLOMBİYA

Nüfusu 50 milyonun üzerinde olan Kolombiya dil ve etnisite bakımından dünyanın en kozmopolit ülkelerinden biridir. Yerli uygarlıklar, Avrupalı yerleşimciler, Afrikalı köleler, Avrupa

ve Ortadoğu'dan gelen göçmenler, ülkenin zengin kültürel birikiminin kaynaklarını oluşturmaktadır. Resmî dili Katilya olan ülkede 80 ayrı dil konuşulmaktadır. Nüfusunun yak-

laşık %90'ı Hristiyan, %8,2'si ateist veya agnostiktir; geri kalan kesim ise Yahudilik, İslam, Budizm, Hinduizm, Mormonizm ve diğer yerel dinlere mensuptur. Günümüzde Kolombiya'da çoğunluğu yabancı kökenli olmak üzere yaklaşık 25.000 Müslüman'ın yaşadığı tahmin edilmektedir. Bazı Müslüman kurumlar bu rakamın 40.000-80.000 arasında olduğunu ifade etmektedir. Ülkedeki Müslümanların çoğu Bogota, Maicao ve Buenaventura şehirlerinde ikamet etmektedir.

Modern dönemde Kolombiya'ya ilk Müslüman göçleri 1850'lerde Suriye, Filistin ve Lübnan'dan gerçekleşmiştir. Bu Müslümanların büyük oranda Hristiyanlaştığı tahmin edilse de bir kısmı günümüze kadar varlığını muhafaza etmiştir. 1930'larda ve 1960-1970'lerde bölgeye Lübnan ve Filistin topraklarından yeni göç dalgaları yaşanmıştır. Bu göç hareketlerinde işgal devleti İsrail'in kurulması ve ardından gelen Arap-İsrail savaşları etkili olmuştur. Bu süreçte Kolombiya'ya gelen Müslümanlar ülkenin önemli liman kentlerine ve kıyı ticaret merkezlerine yerleşerek buralarda küçük ölçekli ticari faaliyetlerde bulunmuşlar, zamanla da ekonomik olarak güçlenmişlerdir. Toptan ithalat-ihracat yapan bu göçmenler, kumaş ve plantasyon işleriyle uğraşarak bir hayli zenginleşmiştir. Ülkede çok geniş bir alana yayılan Kolombiya Müslümanları, iç bölgelere doğru da dağılmıştır. 1945'te Barranquilla ve Cartagena'dan sonra en büyük Müslüman nüfus Bogota ve Cali'de yaşamaktadır. Ayrıca Kuzey

Günümüzde Kolombiya'da çoğunluğu yabancı kökenli olmak üzere yaklaşık 25.000 Müslüman'ın yaşadığı tahmin edilmektedir. Bazı Müslüman kurumlar bu rakamın 40.000-80.000 arasında olduğunu ifade etmektedir.

Kolombiya'daki Maicao kenti de zamanla Müslümanların kalesi hâline gelmiştir. Kettani, 2001 yılında şehrin Müslüman cemaatinin 5.000 olduğunu, bunun da şehrin nüfusunun %5'ine tekabül ettiğini belirtmiştir. San Andres şehrindeki Müslümanlar ise en son göç dalgasıyla ülkeye gelmiştir.

Kolombiya Müslümanları arasında Ortadoğu kökenliler dışında yerli Kolombiyalılar, Hint-Pakistan kökenliler, Doğu ve Kuzey Afrikalılar da vardır. Ayrıca son yıllarda Kolombiyalı yerlilerin de İslam dinine olan ilgisinin arttığı gözlemlenmektedir. Temmuz 2013'te ulusal gazete *El Espectador*'un aktardığına göre, Bogota'nın Müslüman topluluğu "her gün 10 Hristiyan'ın Müslüman olduğunu" iddia etmektedir. Kolombiyalı mühtediler artık Müslüman topluluk içinde Ortadoğulu Müslümanlardan sonra ikinci en büyük demografiyi temsil etmektedir.

Kolombiya Müslümanları mevcut yasalar sebebiyle 1980'li yıllara kadar kurumsallaşamamıştır. Ülkedeki etnik ve kültürel çeşitliliğin tanınmasını sağlayan 1991 tarihli yeni anayasadan

sonra, Müslümanlar kendi kurumlarını tesis etmeye başlamıştır. Ayrıca son yıllarda tekrar başlayan Müslüman göçleri de ülkedeki İslami merkezlerin ve camilerin çoğalmasına yol açmıştır. Günümüzde Kolombiya'da Müslümanlar tarafından açılmış ve hem Müslümanlara hem de gayrimüslimlere hizmet veren çok sayıda İslam merkezi, cami ve eğitim kurumu vardır; Bogota ve Maicao'daki ilk ve orta dereceli okullar bunlara örnektir. San Andres, Narino, Santa Marta ve Cartagena'da da İslami merkezler bulunmaktadır. Bogota'daki Rosario Üniversitesi'nde de İslam tarihi dersleri verilmektedir.

Maicao kenti, kıtanın üçüncü büyük camisi olan Omar Ibn Al-Hattab Camii'ne

ev sahipliği yapmaktadır. Yerel halk tarafından La Mezquita olarak bilinen 1.000 kişi kapasiteli cami, 1997 yılında inşa edilmiştir. 2013 yılında başkent Bogota'da Ebu-Bekir Sıddık Camii inşa edilmiştir. Bütün bu camiler, yerli nüfus arasında İslam'ın yayılması noktasında da hizmet vermektedir.

Kolombiyalılar ekseriyetle toplumdaki farklılıkları kucaklayan açık fikirli ve hoşgörülü insanlar olduğundan ülkede Müslümanlara karşı ayrımcılığa ya da saldırıya pek rastlanmasa da 11 Eylül sonrası dönemde artan İslamofobi sonucu bazı münferit vakalar yaşanmıştır. Örneğin 2013 yılında başkent Bogota'nın ilk camisinin açılışı için düzenlenen geçit töreninden önce, Müslümanları hedef alan ırkçı bir broşür yayımlanmıştır.

MEKSİKA

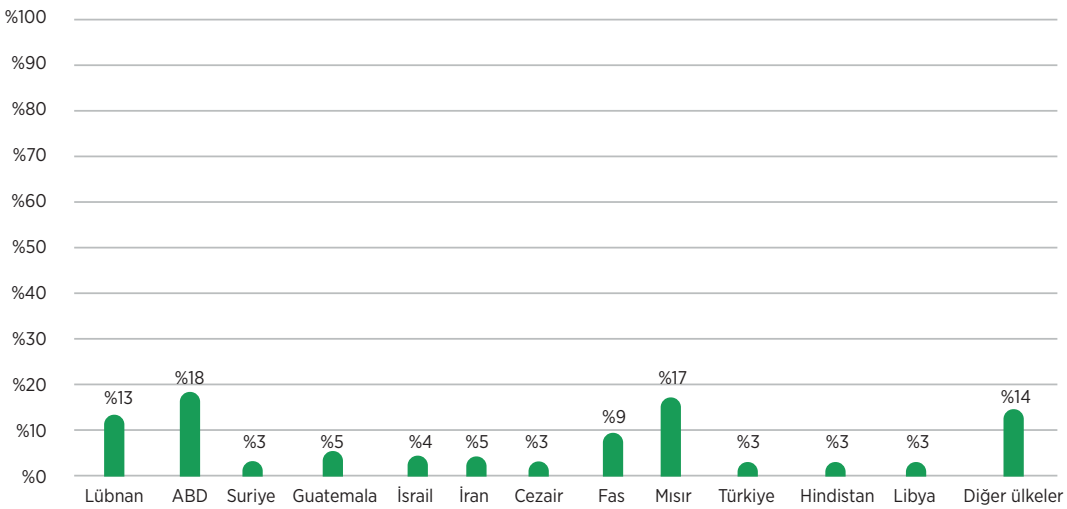
Kuzeyde ABD ile komşu olan Meksika 126 milyonu aşan nüfusuyla dünyanın en kalabalık 10. ülkesidir. Federal seviyede resmî bir dil olmasa da ülkede en çok konuşulan dil İspanyolcadır. Meksika idari olarak bir federal bölge ve 31 eyaletten oluşmaktadır. Federal bölge aynı zamanda ülkenin başkenti ve nüfus bakımından en büyük şehri olan Meksiko'dur.

Meksika nüfusunun %60'ı Mestizo, %10'u beyaz, geri kalanlar ise yerli halktır. Nüfusun %89'u Katolik, %6'sı Protestan'dır. Resmî rakamlara göre ülkedeki Müslüman nüfus yaklaşık 4.000 kadardır. Ancak yapılan saha araştır-

malarının sonuçları ve Müslüman organizasyonların belirttiği rakamlara göre Meksika'daki Müslüman nüfus yaklaşık 100.000'dir ve %92'si kentlerde ikamet etmektedir. Ülkede federal bölge Meksiko ile Coahuila de Zaragoza ve Jalisco eyaletleri en yüksek Müslüman nüfusa sahip yerlerdir.

Müslümanlar arasındaki etnik dağılıma bakıldığında ülkede %77 oranında yerli Meksikalı Müslüman olduğu görülmektedir. Meksika yerlisi olmayan Müslümanların %18,5'i ABD, %17,8'i Mısır, %13,7'si Lübnan, %8,6'sı Fas kökenlidir. Ayrıca İran, Guatemala, Filistin, Cezayir, Libya, Suriye, Türkiye

Kökenlerine Göre Meksika Müslümanları

Kaynak: Maria, Vilela.

ve Hindistan kökenliler de Meksika Müslümanlarının önemli bileşenleridir. Meksika Müslümanları arasında ABD kökenlilerin öne çıkmasının altında yatan gerçek ise, 1970'lerden itibaren ABD'ye göç ederek Amerikan vatandaşı olan Meksikalılar arasında çok sayıda ihtida vakası yaşanmasıdır. ABD'de Müslüman olan Meksikalıların daha sonra ülkelerine geri dönmesi, Meksika'da ABD'li Müslüman varlığının görülmesine sebep olmuştur. Meksika'daki Müslüman nüfusun %60'ı erkek, %40'ı kadındır. Göç akımlarında geleneksel ve genel olarak baskın olan erkek popülasyonunun bu ülkedeki Müslüman göçmen topluluğunun cinsiyet kompozisyonunu da etkilediği görülmektedir. Meksika'daki Müslümanların yaş ortalaması yaklaşık 38'dir.

Meksika'daki Müslüman varlığı resmî belgelerde geçen tarihlendirmeden çok

daha eskilere dayanmaktadır. Bunun nedeni ülkedeki ilk Müslüman toplulukların dinî kurumlar oluşturamamış olmasından ve dinlerini kamusal alanda yaşamamış olmalarından kaynaklanmaktadır. İslamiyet ülkeye çok erken tarihlerde, İspanya'da Endülüs hâkimiyetinin sona ermesinden sonra gelmiştir. O dönemde Katolik zulmünden kaçan Müslümanlar inançlarını gizlemişlerdir. Yine aynı dönemde köle taşımacılığı kapsamında kıtaya Afrika'dan getirilen Müslümanlar olduğu da tahmin edilmektedir.

Ülkedeki Müslüman varlığının bir diğer aşaması ise, 19. yüzyılda İkinci Fransız İmparatorluğu tarafından Meksika'nın işgali süreciyle başlamıştır. O dönemde Meksika'da kurulan Fransız birliklerinde 4.300 Sudanlı ve İkinci İmparatorluğun çöküşünden sonra bir kısmı ülkede kalan çoğu Müslüman 500 Cezayirli olduğu bilinmektedir.

Meksika'ya üçüncü Müslüman göçmen dalgası Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Suriye ve Lübnan'dan gelenlerle gerçekleşmiştir. 20. yüzyılda başlayan bu göç dalgası genellikle ABD'ye gitmek isteyip de denizciler tarafından kandırılarak Meksika'ya getirilen fakir Araplardan oluşmaktadır. 1918'de Osmanlı Devleti'nin çöküşünden ve Lübnan'ın Fransa egemenliğine girmesinden sonra bu bölgeye göçler daha da artmıştır. 1975'te tetiklenen Lübnan'daki savaşın yanı sıra Siyonist yayılma da Müslümanların Latin Amerika'ya göçünün artmasında etkili olmuştur. Ancak bu ülkeye göç-

lerle gelen Araplar genellikle Meksikalı Hristiyanlarla evlilik yaptıklarından büyük oranda asimile olmuşlardır. Bu sebeple Meksikalı Müslümanlar son 20-25 yıla kadar ülkede görünür olamamışlardır.

Meksika'da İslam özellikle son 20 yıldır görünür olmaya başlamıştır. Bu durum, sonradan Müslüman olan ve Amerika'dan Meksika'ya göç eden Müslümanların kamusal alandaki öz güvenlerinin bir sonucudur. İngiliz Omar Weston ve Türk Şeyh Nur, Meksika'da İslami çalışmalarda bulunan iki etkili isimdir. ABD'de İslam dinini yaymayı amaçlayan ve başlangıçta Afro-Amerikalıları hedef alan bu çalışmalar, zamanla Meksika'da yapılmaya başlanmıştır.

Günümüzde Meksika'da ülke geneline yayılmış 25 cami/mescit bulunmaktadır. Çoğu bakıma ihtiyaç duyan bu cami ve mescitlerin en ünlüsü Tequesquitengo'daki Dar As Salam Camii'dir. Ülkede en kalabalık cemaate sahip olan ibadet merkezi ise Ömer Mescidi'dir. İngiltere doğumlu bir Meksikalı olan Omar Weston başkanlığındaki Sünni bir örgüt olan *Centro Cultural Islámico de México* (CCIM), Kuzey ve Orta Meksika'daki birçok büyük şehirde faaliyet göstermektedir. CCIM dışında, Mexico City'de gelenekçi Müslüman toplulukla sık sık çatışan ve Shaykha Fatima Fariha ile Shaykha Amina Teslima adlı kadınlar tarafından yönetilen Nur Aşki Jerrahi sufi tarikatının da bir şubesi vardır. Ayrıca Muhammed Abdullah Ruiz (Weston'un eski yardımcısı) tarafından yönetilen

Meksika'da İslam özellikle son 20 yıldır görünür olmaya başlamıştır. Bu durum, sonradan Müslüman olan ve Amerika'dan Meksika'ya göç eden Müslümanların kamusal alandaki öz güvenlerinin bir sonucudur.

küçük bir selefi yapı olan (*Centro Salafi de México*) ve çoğunlukla Mısır ve Ortadoğu'dan gelen Müslümanlar tarafından yönetilen bir eğitim merkezi olan *Centro Educativo de la Comunidad Musulmana en México* (Said Louahabi tarafından yönetilmektedir.) da ülkedeki İslami kurumlar arasındadır.

Meksika'da Müslümanların eğitim düzeyi ülke ortalamasının üzerindedir; yaklaşık %50'si ortaöğretim düzeyinde eğitim almıştır. Meksika iş gücü piyasalarında Müslüman işverenlerin yüzdesinin gayrimüslimlere göre çok daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Genellikle ticaretle uğraşan Müslümanların sosyoekonomik seviyesi de buna bağlı olarak yüksektir.

Son yıllarda Latin Amerika bölgesinde İslamiyet'e olan ilginin artmasıyla birlikte, oransal olarak Meksika'daki Müslüman varlığında da büyük artışlar görülmektedir. Ne var ki bu artışa paralel olarak bölgede İslami bir geleneğin olmayışı, dünya Müslümanlarının yoğun olarak yaşadığı coğrafyalara olan uzaklık, ana dilde hazırlanmış dini yayınların son derece sınırlı oluşu, bölge Müslümanları açısından önemli sorunlara sebep olmaktadır.

PANAMA

Yaklaşık 4 milyon nüfusa sahip Panama'da nüfusun %66'sını Mestizolar, %9,2'sini siyah melezler, %6,7'sini beyazlar ve %12,3'ünü yerli Amerikalılar oluşturmaktadır. Ülke nüfusunun yarısından fazlası Panama şehrinde yaşamaktadır. 2020 yılı *Statista* verilerine göre nüfusun yaklaşık %83'ü Hristiyan, %1,1'i Yehova Şahidi, %0,5'i Mormon'dur; kalan kısmın %13'ü herhangi bir dinî inanca sahip değilken, yaklaşık %2,5'i Yahudi, Budist, Müslüman ve yerel dinlere mensuptur. Günümüzde Panama'da yaklaşık 25.000 Müslüman'ın yaşadığı tahmin edilmektedir. Büyük çoğunluğu Lübnan, Filistin ve Hint kökenli olan Müslümanlar, başta Panama, Colon ve David şehirleri olmak üzere ülke genelinde küçük topluluklar hâlinde yerleşmişlerdir.

Bugünkü Panama topraklarının İslamiyet'le tanışması 16. yüzyıl ortalarında İspanyollar tarafından altın madenlerinde çalıştırılmak üzere bölgeye Afrika'dan getirilen köleler aracılığıyla olmuştur. Madinko adlı bir kabileye mensup bu ilk Müslümanlar, Latin Amerika'ya getirilen diğer Afrikalılardan farklı olarak köle olmayı reddetmiş ve kendilerine lider olarak seçtikleri Bayano önderliğinde sömürgecilere karşı mücadele etmiştir. Madinkolar o dönemde Darien eyaleti, San Miguel Körfezi, San Blas Adaları ve Bayano Nehri boyunca uzanan topraklarda meclisler kurmuş, camiler inşa etmiştir. Müslüman bir lider olan Bayano, Panama valisi ile Müslümanların barış içinde yaşamasına

izin veren birçok anlaşma imzalanmış, ancak İspanyollar bu anlaşmalara sadık kalmayarak organize ettikleri bir yemekte Müslümanların bir kısmını zehirleyerek öldürmüş, kalanları ise ya idam etmiş ya da hapsetmiştir. Bayano da önce Peru'ya oradan da İspanya'ya sürgüne gönderilmiştir. Bayano sonrası dönemde bölgede İslam'a ait bütün izler silinmeye çalışılmış, Müslümanlar sistematik olarak yok edilmiştir. Bugün Bayano'nun adı bölgede daha önce Chepo Nehri olarak bilinen nehre verilmiştir.

Panama'ya ikinci Müslüman dalgası 20. yüzyılın başlarında Hindistan, Suriye, Filistin ve Lübnan'dan çoğunlukla ticaretle uğraşan Müslüman erkeklerin gelmesiyle yaşanmıştır. Hint-Pakistanlı büyük grup Bengal, Pencap, Peşaver, Keşmir ve Bombay şehirlerinden gelmiştir. Bu grup sonraki yıllarda ülkede Sünni Hint-Pakistan Müslüman Cemiyeti adında bir örgüt kurmuştur. 1929-1948 döneminde, daha sonra Panama Müslüman Misyonu adını alan bu örgüt, başkentteki ilk camiye inşaa etmeye başlamıştır. Aynı yıllarda ülkedeki Müslüman sayısındaki artış da devam etmiş, bu süreçte Batı Hint kökenliler, siyahiler, Jamaikalılar, Trinidadlılar ve Barbadoslu Müslümanlar da Panama'ya yerleşmiştir. Bu dönemde ülkenin Atlantik kıyısında bulunan Colon şehrinde bir başka Müslüman grup daha vardır. Basil Austkan adında bir Jamaikalının liderlik ettiği bu Müslümanlar, kiraladıkları daireleri

mescit olarak kullanmış, buralarda toplantılar düzenlemiştir.

20. yüzyılın başlarında bölgeye yalnız gelen Müslüman erkekler, 1950'li yıllarda ailelerini de yanlarına almıştır. Ayrıca burada evlenip aile kuranlar da olmuştur. O yıllarda Kur'an-ı Kerim de İngilizceye tercüme edilmiştir. 1963 yılında kendilerine ait mezarlık alanı için bir arsa satın alan Panama Müslümanları, bu süreçte kendi aralarında örgütlenmeye devam etmiştir. 15 Ocak 1982 tarihinde açılışı yapılan Jamah Mescidi'nde o tarihten bu yana akşam saatlerinde özellikle çocuklar için dersler düzenlenmektedir.

Bugün ülkede ibadete açık dört cami vardır; bunların yanı sıra başkent Panama City, Colon, Aguadulce ve David şehirlerinde de oda şeklinde çok sayıda mescit bulunmaktadır. Ayrıca çoğunluğu başkentte olan kültür mer-

Günümüzde Panama'da yaklaşık 25.000 Müslüman'ın yaşadığı tahmin edilmektedir. Büyük çoğunluğu Lübnan, Filistin ve Hint kökenli olan Müslümanlar, başta Panama, Colon ve David şehirleri olmak üzere ülke genelinde küçük topluluklar hâlinde yerleşmişlerdir.

kezleri ve sivil toplum kuruluşları da ülkedeki Müslüman toplumun ihtiyaçları doğrultusunda faaliyet göstermektedir. Bu merkezlerin başlıcaları İslam Kültür Merkezi (*Centro Cultural Islamico*), Panama İslam Vakfı (*Fundacion Islamica de Panama*), Panama Medine Mescidi (*Madina Masjid Panama*), Santiago İslam Merkezi (*Islamic Center Santiago*) ve Changuinola İslam Birliği'dir (*Asosiation Islamica De Changuinola*).

PARAGUAY

Yaklaşık 7 milyon nüfuslu Paraguay'da nüfusun %90'ı Katolik, %6,2'si Protestan'dır. Resmî rakamlara göre ülkede 1.000 civarında da Müslüman yaşamaktadır. Müslümanların çoğu Suriye, Lübnan ve Filistin'den gelen Arap göçmenlerden oluşmakta ve genellikle başkent Asuncion'da ikamet etmektedir. Başkent dışındaki Müslümanlar ise Brezilya ve Arjantin sınırlarına yakın çeşitli kasaba ve şehirlerde yaşamaktadır.

Ülkedeki küçük Müslüman azınlığı temsil eden birkaç kurum bulunmak-

tadır. Bunların başında başkentteki Asuncion İslam Kültür ve Yardımlaşma Derneği (*Centro Benefico Cultural Islamico Asuncion*) gelmektedir. Ayrıca Paraguay İslam Merkezi (*Islamic Center of Paraguay*) Ömer bin Hattap Camii ve Muhammed Mescidi, başkentte Müslümanlara ait diğer merkezlerdir. Özellikle Muhammed Mescidi İslam kültürüyle tanışmak isteyenler için bir sosyalleşme alanı olarak da kullanılmaktadır. Ülkede Müslümanlara ait iki okul bulunmaktadır. Ali bin Ebu Talib ve Utbe

bin Nafi adlı bu okullarda Müslüman çocuklara ve gençlere resmî müfredatın yanı sıra İslami eğitim verilmektedir. Paraguay'da Müslümanlara ait bir de televizyon kanalı vardır.

Paraguay Müslümanları kendilerine ait kurumların İslami eğitim konusunda yetersiz olduğunu belirterek gelecek

nesillerin asimile olmasından endişe duyduklarını ifade etmektedir. Bu sebeple ülkede İslami çalışmalara büyük ihtiyaç vardır. Özellikle İspanyolca bilen Müslümanların bölgede yapacağı tebliğ faaliyetlerinin hem İslamiyete olan ilgiyi arttıracığı hem de bilinçli nesiller yetiştirilmesine katkı sağlayacağı belirtilmektedir.

PERU

Güney Amerika'nın batısında yer alan Peru 30 milyon nüfuslu bir ülkedir. Etnik olarak nüfusun %45'i Kızılderili kökenli, %37'si melez, %15'i Avrupa kökenli, %3'ü ise Afrika ve Asya kökenlidir. Halkın %95'inin Katolik olduğu Peru'da 5.000 civarında Müslüman'ın yaşadığı tahmin edilmektedir. Buna karşın ülkedeki İslami örgütler, büyük çoğunluğu başkent Lima'da olmak üzere Peru'da

toplam 15.000 Müslüman'ın yaşadığını belirtmektedir. Bunların bir kısmını göçmenler, bir kısmını ise ihtida etmiş yerli Müslümanlar oluşturmaktadır.

Peru coğrafyasının İslamiyet'le ilk tanışması, İspanyol zulmünden kaçarak Avrupa'dan gelen Endülüslü Müslümanlar aracılığıyla 15. yüzyıl sonlarında gerçekleşmiştir. İspanyollar

Peru'da İslamiyet'e olan ilgi 1980'li yıllardan itibaren artmaya başlamıştır. Özellikle toplumun düşük sosyoekonomik kesiminden gelen çok sayıda Perulu Müslüman olmuştur.

tarafından “Moros” veya “Moors” olarak adlandırılan pek çok Müslüman bu bölgeye yerleşmiş ancak birçoğu dinlerini saklamak zorunda kalarak kendilerini Hristiyan olarak tanıtmıştır. Bu durum ülkede İslamiyet'in zamanla kaybolmasına yol açsa da Endülüs Müslümanlarına ait kültürel izler yine de silinememiştir. Başkent Lima'da bugün dahi Endülüs mimarisinin etkilerine rastlamak mümkündür.

Peru'ya ikinci Müslüman dalgası 1905-1925 yılları arasında Lübnan, Suriye ve Filistin topraklarından gelenlerle yaşanmıştır. Genellikle ticaretle uğraşan bu Müslümanların çoğu da yıllar içinde dinî kimliklerini kaybederek asimile olmuştur.

Ülkeye üçüncü Müslüman dalgası 1940'lı yıllarda İsrail'in kuruluşundan sonra Filistin ve Lübnan'dan gelen göçlerle yaşanmıştır. Bugün Peru Müslümanlarının büyük kısmını bu üçüncü dalga göçmenler oluşturmaktadır.

1980'li yıllardan itibaren Peru'da İslamiyet'e olan ilgi artmaya başlamıştır. Özellikle toplumun düşük sosyoekonomik kesiminden gelen çok sayıda Perulu Müslüman olmuştur. 1993 yılında başkent Lima'da Jesus Maria adlı mahallede bir mescit açılmış ancak kaynak yetersizliği nedeniyle bir süre sonra kapatılmıştır. Aynı dönemde Villa El

Salvador'da açılan başka bir mescit de benzer nedenlerle kapatılmıştır.

Lima'da kurulan Peru İslam Birliği (*Asociación Islámica del Perú*) adlı kuruluş, ülke Müslümanlarını temsil eden en önemli yapıdır. Bunun dışında merkezi California Fresno'da bulunan Latin Amerika Müslümanlar Birliği (LAMU) tarafından Peru'da bir cami ve kültür merkezi açılarak Müslümanların hizmetine sunulmuştur. LAMU aracılığıyla Peru'daki Müslüman kurum ve kuruluşlara ve tarikatlara geniş fonlar aktarılmaktadır. Birlik ayrıca, ülkedeki kimsesiz çocuklar yararına İslami yetimhane inşa edilmesine yönelik bir öneri hazırlamış ancak bu proje hayata geçirilememiştir.

Ülkede Müslümanlar tarafından tesis edilen diğer yapılar ise Perulu Müslümanlar Teşkilatı ve İslami Araştırmalar Enstitüsü'dür. Ayrıca Nakşibendi tarikatı da ülkede etkindir. Bugün Peru'nun tek camisi olan Masjid Bab-ul-Islam, Lima'nın yaklaşık 1.220 km güneyinde, Şili sınırındaki Tacna kentindedir. 2000 yılında Pakistanlı göçmenler tarafından kurulan caminin yanında Shah Wali-Ullah Bilim Okulu adında İslami eğitim veren bir okul da vardır.

Günümüzde ülke Müslümanları özellikle Güney Peru'da, Şili sınırındaki Tacna

bölgesinde yoğunlaşmış durumdadır. Burada ikinci el otomobil ithalatı piyasasına hâkim olan Pakistanlı Müslümanlar, bölgedeki Müslüman nüfusun artmasına da etki etmiştir. Sayıları yaklaşık 300 civarında olan Tacna'daki Müslümanlar, mescit olarak kullanmak üzere bir de ev kiralamışlardır. Bölgede ayrıca Müslümanlara ait üç restoran ve helal ürün marketleri de bulunmaktadır.

SURINAM

Surinam, Güney Amerika'nın en küçük egemen devletidir. Nüfusu yaklaşık 575.000 olan Surinam, 20'den fazla dili ve çok sayıda etnik grubu barındıran çok kültürlü bir ülkedir. Bu durumun oluşmasında Hollanda yönetimi boyunca dünyanın dört bir yanından çeşitli milletlerden ve etnik kökenden insanın zorunlu, sözleşmeli veya gönüllü olarak buraya göç etmesi etkili olmuştur. En büyük etnik grup, nüfusun %37,4'ünü oluşturan Afro-Surinamlılardır, ikinci büyük grup ise nüfusun %27,4'ünü oluşturan Doğu Hintlilerdir. Kültürel olarak bir Karayip ülkesi kabul edilen Surinam, Karayipler Topluluğu'na (CARICOM) da üyedir.

Ülkede resmî rakamlara göre nüfusun %55'ini Hristiyanlar, %20'sini Hindular, %7'sini ateist ve agnostikler oluşturmaktadır. Müslüman nüfusun oranı ise yaklaşık %15'tir. Ancak Müslümanların önde gelen temsilcileri bu rakamlara itiraz etmektedir; zira bazı araştırma verileri ülkedeki Müslümanların oranını %20'yi bulduğunu göstermekte-

11 Eylül olayları sonrasında yaşanan süreç, Peru toplumunda İslamiyet'in araştırılması ve tanınması yönündeki çabaları arttırmıştır. İslamiyet'in özellikle son 10 yıldır Perulu gençler arasında yayıldığı gözlemlenmektedir. Bilhassa Lima ve Tacna kentlerinde İslam'ın yayılması çalışmaları, ilk nesil Müslüman mühtedilerin ve onların soyundan gelenlerin çabalarıyla giderek artmaktadır.

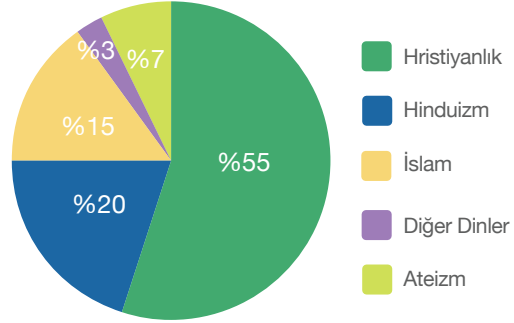
Surinam Müslümanları çoğunlukla Hanefi mezhebine bağlı Hindistan ve Pakistan asıllılardır; Şafiiler ise genellikle Cava kentinde yerleşmiştir. Ülkede az sayıda Afrikalı Müslüman da vardır ve bu kesim Surinam'a ilk ayak basan Müslümanların soyundan gelmektedir.

Güney Amerika'daki en küçük egemen devlet olan Surinam, bölgede Müslüman nüfusun en yoğun bulunduğu ülkedir. Surinam'ın İslamiyet'le ilk tanışması, Hollandalı sömürgeciler tarafından çalıştırılmak üzere Batı Afrika'dan getirilen köleler aracılığıyla olmuştur. 17 ve 18. yüzyıllarda Afrika'dan gelen Müslümanlara ilaveten, 19. yüzyılın ikinci yarısı ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Güney Asya'dan ve Endonezya'dan getirilen zorunlu işçilerle ülkedeki Müslümanların nüfusu daha da artmıştır. Günümüzde de Surinam'daki Müslümanların büyük kısmını Asya kökenli göçmenler oluşturmaktadır. Afrika'dan gelen Müslümanlardan bir kısmınınsa ilerleyen yüzyıllarda Hristiyanlaştığı tahmin edilmektedir.

Surinam'da ülkenin dört bir yanına dağılmış 100'den fazla cami ve birçok sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır. Ülkedeki ilk cami 1932 yılında inşa edilmiştir; ülkenin en önemli camilerinden biri olan Keizerstraat Camii ise 1984 yılından bu yana hizmet vermektedir. *Hidayatul Islam* (1921), *Khilafat Anjuman* (1931), *Surinaamse Islamitische Vereniging* (1929), *Surinam Moeslim Association* (1954) ve *Madjlies Moeslimien Surinam* (1974) Surinam'daki en eski İslami kuruluşlardır.

Surinamlı Müslümanlar politik arenada her zaman görünür ve etkili olmuşlardır. Ülkenin ilk siyasi partisi olan Müslüman Parti (MP), bir Hindu partisi olan Birleşik Hindustani Partisi (VHP) ile değişken bir ilişkisi olan Janab Ashgar Karamat Ali tarafından 1942'de kurulmuştur. Bugün Müslümanlar Surinam Eyalet Meclisi'nde (Ulusal Meclis) temsil edilmekte ve hiçbir ayrımcılığa maruz kal-

Surinam'ın Dinî Yapısı

Kaynak: Pew Research Center

mamaktadır. Hâlihazırda Surinam başbakan yardımcısı olan Robert Ameerli Müslüman kökenli bir siyasetçidir. Eski başbakanlardan Janab Liakat Ali Khan ve eski dışişleri bakanlarından M.A. Faried Pierkhan da önemli Müslüman siyasetçilerdir. Surinam'da Ulusal Meclis üyesi olarak seçilen birçok Müslüman vardır.

Ülkede ramazan ve kurban bayramları tatildir ve Müslümanlara cuma namazı

için izin verilmektedir. Güney Amerika kıtasında Guyana ile birlikte İİT'ye üye iki ülkeden biri olan Surinam, İslam Kalkınma Bankası'nın da üyesidir.

Surinam'da İslami müfredata göre eğitim veren altı okul bulunmaktadır ve bu okullar Surinam Ulusal Meclisi'nin aldığı bir kararla 1950 yılından bu yana devlet tarafından desteklenmekte ve fonlanmaktadır. Surinam'da mescitler ve camiler aynı zamanda birer sivil toplum kuruluşu gibi çalışmakta, kimsesiz ço-

cuklar, yaşlılar ve evsizler için koruma faaliyetleri yanı sıra zekât dağıtım ve mezarlık bakım işleri gibi çalışmalar yürütmektedir.

Bugün Surinam Müslümanları barış ve huzur ortamında hayatlarını sürdürmektedir. Geçmişte birtakım olumsuz deneyimler yaşanmış olsa da günümüzde Surinam'da farklı dinden ve etnik kökenden insanlar, çok kültürlü ortamda bir arada barış içinde yaşamaktadır.

ŞİLİ

Şili Güney Amerika'nın batı sahilinde, Güney Pasifik Okyanusu sınırında yer alan 16 milyon nüfuslu bir ülkedir. Katolikler nüfusun %66,7'sini, Protestanlar %16,4'ünü, Yehova Şahitleri %1'ini oluştururken, yaklaşık %12'si herhangi bir dine inanmamaktadır. Şili'de çoğunluğu başkent Santiago ve Iquique şehirlerinde olmak üzere yaklaşık 5.000 (%0,02) de Müslüman yaşamaktadır.

Şili coğrafyasının İslamiyet'le ilk temasının 15. yüzyıl sonlarında İspanyol zulmünden kaçan Morisco ve Moorlar aracılığıyla kurulduğu tahmin edilmektedir. Ancak bu dönemde Şili'ye gelen Müslümanların dinî kimliklerini kaybettikleri ve zorla Hristiyanlaştırıldıkları tahmin edilmektedir.

Modern dönemde Şili'ye ilk Müslüman göçleri 1850'lerde Suriye, Filistin ve Lübnan'dan gerçekleşmiştir. O yıllarda Osmanlı coğrafyasından çok sayıda Müslüman Arap, Güney Amerika'ya

göç etmiştir. 1865 ve 1875 yıllarında yapılan nüfus sayımlarında Şili'de sadece iki Türko-Müslüman'ın yaşadığı kayıtlara geçmiştir. 1885 yılındaki nüfus sayımında ülkede 29 Müslüman olduğu tespit edilirken bu sayı 1907'deki sayımda 1.498'e yükselmiştir. Bu da ülke nüfusunun %0,04'üne tekabül etmektedir. Bu rakam Şili tarihindeki en büyük Müslüman nüfus oranıdır. O tarihte Müslümanlar başta Santiago olmak üzere Antofagasta, Coquimbo, Valparaso, O'Higgins, Concepci'n, Malleco, Cauten ve Valdivia şehirlerinde yaşamaktadır.

Şili'de Müslümanlar tarafından kurulan ilk kurum 1926'da Santiago'da faaliyete geçen Şili Müslüman Birliği Cemiyeti'dir. Bundan bir yıl sonra da 16 Ekim 1927'de Yardımlaşma ve Hayırseverlik Cemiyeti kurulmuştur.

1970'li ve 1980'li yıllar boyunca Şilili Müslümanlar Suriye asıllı tüccar Taufik Rumie Dalu'nun evini mescit olarak

Modern dönemde Şili'ye ilk Müslüman göçleri 1850'lerde Suriye, Filistin ve Lübnan'dan gerçekleşmiştir.

kullanmış, burada bir araya gelerek ibadet etmişlerdir. 1988 yılında ülkenin ilk camisi olan As-Selam Camii'nin inşaatına başlanmıştır. Açılışını 1 Ekim 1995'te Malezya Kralı'nın yaptığı cami, Venezuela ve Brezilya'dakilerden sonra Latin Amerika'nın en iyi tasarlanmış üç camisinden biri kabul edilmektedir. Aynı anda 500 kişinin ibadet edebildiği cami üç kattan oluşmaktadır. Birinci katta okuma odaları, çok amaçlı salon, ve kafeterya vardır. Ramazan aylarında iftarlar ve bayram yemekleri dâhil tüm etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. Cami, ülkedeki İslami eğitimin çoğunu sağlayan ve küresel bir Müslüman misyo-

ner hareketi olan Tebliğ Cemaati tarafından yönetilmektedir. Şili'deki Müslüman mühtedileri İslami eğitim için yurt dışına gönderen cemaat, Müslümanlara İslami geleneklere bağlı kalmalarını hatırlatma misyonuyla tüm Latin Amerika'da dinî geziler düzenlemektedir.

1995'te Temuco, 1998'de de Iquique şehirlerinde birer cami açılmıştır. Iquique'deki Bilal Camii Pakistanlı tüccarların çabalarıyla inşa edilmiştir. Ekim 2001'de Temuco şehrinde kurulan *Islamic Chilean Corporation of Temuco* ise İslami kültür ve geleneği yayma misyonuna sahiptir.

As-Salam Camii'nin yaklaşık 6 mil batısındaki bir işçi sınıfı bölgesinde, Orta Asya'dan neşet eden küresel bir sufi tarikâtı olan Nakşibendi Hakkani sufilere dergâhı bulunmaktadır. Şilili yerel bir şeyh tarafından yönetilen bu küçük grup, Arjantin ve ABD'dekiler de dâhil olmak üzere Amerika'daki Nakşibendi tarikatlarıyla bağlantılıdır. As-Salam Camii ve Nakşibendi dergâhı toplulukları, Şili'deki Müslüman cemaatin yalnızca bir kısmını teşkil etmektedir. Santiago'da ve ülke genelinde Sünni, Şii, sufi tüm grupların kendi camileri ve toplanma merkezleri vardır. Bu gruplar, Şilili mühtediler ve ülke dışından gelen Müslüman göçmenlerin karışımıdır. Şili İslam Merkezi

adıyla hizmet veren bu caminin ibadete açılması hem ülkede İslamiyet'e ilginin artmasına vesile olmuş hem de başta cuma namazları ve bayramlar olmak üzere Müslümanlar açısından önemli günlerde bir toplanma noktası vazifesi görmüştür.

Günümüzde ülkedeki İslam merkezlerinden en önemlileri; Santiago'daki Şili Müslüman Birliği Cemiyeti ve As-Salam Camii, Iquique şehrindeki Bilal Camii ve Coquimbo şehrindeki Muhammed Kültür Merkezi'dir. İlk İslam merkezinin inşasından neredeyse bir asır sonra, bugün Şili'de 13'ün üzerinde cami ve İslam merkezi bulunmaktadır.

VENEZUELA

Güney Amerika'da yer alan Venezuela, 28 milyon civarındaki nüfusu ile bölgenin önemli ülkelerinden biridir. Venezuela nüfusunun yaklaşık %70'i İspanyollar ve Kızılderililerin bir karışımı olan Mestizo'dur. Nüfusun yaklaşık %20'sini ise İspanyollar, İtalyanlar, Portekizliler ve Almanlar oluşturmaktadır. Venezuela nüfusunun %71'i Katolik, %17'si Protestan iken %8'inin herhangi bir dinî inancı yoktur. Bunlar dışında ülkede Dürzi, Budist, Yahudi ve Müslüman toplulukları nispeten küçük ama etkili azınlıklar olarak varlıklarını sürdürmektedir. Günümüzde Venezuela'daki Müslüman nüfusa ilişkin farklı kaynaklarda 100.000 ila 400.000 arasında değişen rakamlar zikredilmektedir.

İslamiyet Venezuela topraklarına ilk olarak İspanyol sömürge idaresi döneminde, 16. yüzyılda gelmiştir. Bu dönemden itibaren ülkeye Afrika'dan getirilen Müslüman köleler ve ilerleyen yıllarda Hindistan'dan gelen Müslümanlar olmuşsa da baskı ve zulüm altındaki bu Müslümanlar ülkede İslamiyet'in yayılmasında etkili olamamıştır.

Modern dönemde Venezuela'daki Müslüman varlığı 1880-1930 arasında Suriye, Lübnan, Ürdün, İsrail ve Filistin topraklarından bölgeye olan göçlerle başlamıştır. Bu gelenler çoğunlukla önemli liman kentlerine ve kıyı ticaret merkezlerine yerleşmiş ve buralarda başlangıçta küçük ölçekli ticari faaliyetlerde bulunmuşlardır. Modern dönemdeki ikinci Müslüman göç dalgası ise

İşgal devleti İsrail'in kuruluşu ve Lübnan iç savaşının patlak vermesiyle petrol zengini Venezuela Müslümanlar için bir cazibe merkezi hâline gelmiştir.

yine Suriye ve Lübnan topraklarından 1947 sonrası ve 1970'lerde gerçekleşmiştir. İşgal devleti İsrail'in kuruluşu ve Lübnan iç savaşının patlak vermesiyle petrol zengini Venezuela Müslümanlar için bir cazibe merkezi hâline gelmiştir.

1980'ler, yalnızca Lübnan savaşıyla değil, aynı zamanda Lübnan'daki çevresindeki istikrarsızlığın ve hüküm süren sosyoekonomik yoksunluklar tarafından tetiklenen göç sürecinin de zirvesi olarak kabul edilmektedir. Aynı şekilde, 1980 ve 1983 yılları arasında Suriye Müslüman Kardeşleri'ne uygulanan yasaklar ve baskılar nedeniyle vatanlarını terk etmek durumunda kalan Suriyeli Müslümanlar da göç için Venezuela topraklarını tercih etmiştir. Bütün bu hareketliliğin bir sonucu olarak da Venezuela Latin Amerika ülkeleri arasında İslam kültürünün ve Müslümanların etkisinin belirgin olduğu ülkelerden biri hâline gelmiştir.

Ülkede yaşayan Müslümanların siyasi mercilerden baskı görmemesi, çalışmalarının önünü açmakta ve verimliliğini arttırmaktadır. Venezueladaki camiler ve İslami kurumlar herhangi bir engelleme olmadığından ülkeye gelen ilk göçmenler tarafından sorunsuzca kurulabilmiştir. 15.000'den fazla Müslüman'ın yaşadığı Karakas kentindeki Şeyh İbrahim el-İbrahim Camii, Latin Amerika'daki en büyük camilerden biridir. Kentin hızla değişen bir bölgesinde yer alan bu tarihi cami, kentsel peyzajdaki varlığını işaret eden bir kubbe, minare ve portal ile güzel bir görünüme sahiptir.

Ülkede Müslümanlar tarafından açılmış ve aralarında Margarita Adası'ndaki *Caribe La Comunidad Islámica Venezolana*, *Centro Islámico de Venezuela*, Maracaibodaki *Mezquita al-Rauda*, Valensiyadaki *Asociación Honorable Mezquita de Jerusalén*, *Centro Islámico de Maiquetía* ve Ben Vargas'taki *Asociación* ve *Colegio Venezolano Islamico*

Venezuela'daki Önemli İslami Kuruluşlar

Mezquita Sheikh Ibrahim, Caracas

Centro Islamico de Venezuela, Caracas

La Comunidad Islamica Venezolana, Isla Margarita-Caribe

Mezquita Al-Rauda, Maracaibo

(Venezuela İslam Koleji) gibi yapıların olduğu çok sayıda İslam merkezi, cami ve eğitim kurumu bulunmaktadır.

Venezuela Latin Amerika ülkeleri arasında İslam kültürünün ve Müslümanların etkisinin belirgin olduğu ülkelerden biridir. Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında kendine özgü dinî yapıların, en önemlisi de Arap okullarının kurulmasıyla birlikte, Müslümanların menşe ülkeleriyle çok daha yakın ilişkiler geliştirilmiş, bu durum din ve dil gibi değerlerin korunmasını kolaylaştırmıştır.

Venezuela'da Müslümanlar genellikle ticaretle uğraştığından ve toplumun ekonomik açıdan avantajlı grubunda yer aldıklarından kendilerini ilgilendiren toplumsal olaylarda birlikte hareket edebilmektedirler. Örneğin Hz. Muhammed karikatürüyle İslam dünyasında büyük tepki çeken Danimarkalı karikatürist, 2006 yılında başkent Karakas'ta çoğunluğu Müslüman bir grup tarafından pro-

testo edilmiştir. Yine aynı yıl yüzlerce kişi Lübnan'daki savaşı protesto etmek için Karakas'ta İsrail Büyükelçiliği önüne yürümüştür.

11 Eylül sonrası Venezuela Müslümanları ile ilgili olarak da bazı terör suçlamaları yapılmıştır. Bunların en büyüğü el-Kaide eğitim kamplarının Margarita Adası'nda bulunduğunu iddia eden ABD istihbaratından gelmiştir. Bu noktada, bu tür suçlamaların o dönemde tırmanan ABD-Venezuela çatışması bağlamında değerlendirilmesi gerektiğini özellikle belirtmek gerekmektedir. Zira Venezuela Devlet Başkanı Hugo Chavez'e karşı yürütülen kampanyada bu iddialar kullanılmıştır. Chavez o dönem Irak'ı, Lübnan Hizbullah'ını, Filistinli gruplar HAMAS ve İslami Cihad'ı aktif olarak desteklemekle suçlanmıştır. Bu süreç, Müslümanlarla ilgili ülkede çok şiddetli olmasa da negatif bir rüzgârın esmesine sebep olmuştur.

SONUÇ

Müslüman toplum, azınlık olarak yaşadığı tüm ülkelerde/bölgelerde olduğu gibi Latin Amerika genelinde de birçok problemle karşı karşıyadır. Bölgenin toplum yapısının İslam kültürüne çok uzak olması, buradaki Müslümanların dinî aidiyetlerinin zayıf olması, yerel dilleri akıcı bir şekilde konuşan ve bölge ülkelerindeki halkların gelenek ve görenekleri hakkında yeterli bilgiye sahip Müslüman imamların ve din adamlarının eksikliği gibi sorunlar,

Latin Amerika Müslümanlarının en temel problemleri arasındadır. Ayrıca bölgedeki hemen her ülkede irili ufaklı mescit ve dernekler bulunsada çocuklar ve gençler için dinî eğitim veren kurum ve kuruluşların faaliyetlerinin sınırlı olması, önemli problemler arasındadır. Dinî eğitim için gerekli materyallerin kısıtlı olması ve yerel dillere çevrilmiş yeterince kaynak olmaması bu kurum ve kuruluşların faaliyetlerini bir hayli zorlaştırmaktadır.

Kıtadaki Müslüman toplumun Arap asıllılar ve yerli Müslümanlar olarak ikiye ayrılması da Müslümanların yaşadığı bir diğer sorundur. İhtida etmiş Latin Amerikalılar Arap Müslümanların arasına karışmamakta, bu da onların sosyal açıdan zorlanmalarına sebep olmaktadır. Böylece kendilerine İslam dinini ve kültürünü aktarabilecek kaynaklardan yararlanmaları da zorlaşmaktadır. Latin Amerika'da İslamiyet'i sonradan kabul eden yerli halklar için özel olarak faaliyet gösterecek derneklere büyük ihtiyaç vardır.

Müslüman ebeveynler çocuklarını bulundukları ülkelerde İslami okullara kaydettirmek isteseler de yeterli eğitim kurumu olmaması ciddi bir sıkıntıdır. Bu noktada Latin Amerika Müslümanlarının İslami aidiyetlerini güçlendirmek için uluslararası konferanslar ve kültürel aktarım programları düzenlenmesi de önem arz etmektedir. Ayrıca Müslüman ülkelerden bölge-

ye gönderilen din adamlarının bölge kültürüne hâkim olması ve İspanyolca bilmesi olmazsa olmaz koşullardan biridir. Bunlar dışında Latin Amerika'dan Müslüman öğrencilerin eğitim görmek üzere İslam ülkelerine gönderilmesi ve bu alandaki bursların artırılması da hayati önemdedir. Zira bu yolla bölgenin kendi din adamlarını yetiştirmesine fırsat verilerek bölge halklarının İslam dinini ortak etnik ve kültürel değerleri paylaştıkları kişilerden öğrenmeleri sağlanmalıdır.

Ayrıca son yıllarda Türkiye'nin de kıtaya ilgili gelişmeleri yakından takip etmesi umut vericidir. Bölgedeki elçilik sayısı artırılmakta ve Latin Amerika'da bulunan pek çok ticari örgütle iş birliği yapılmaktadır. Resmî ve sivil Türkiye'den birçok kurumun bölgeye ilgisi her geçen gün artarken, ortak çalışmaların geliştirilmesi toplumlar arası iletişimi güçlendirmek adına büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Bazan, Rafael Guevara. "Muslim Immigration to Spanish America". *The Muslim World*, Vol. 56, 1966, s. 173- 87.
- Brieger, Pedro& Herszkowich, Enrique. "The Muslim Communiyet of Argentina". *The Muslim World*, Vol. 93, 2002, s.157-170.
- Burliay, Yan. "Islam In Latin America". *Cuadernos Iberoamericanos, Moscow State Institute of International Relations*, No. 2, 2017, s. 31-33. <https://doi.org/10.46272/2409-3416-2017-2-31-33>
- Chickrie, Raymond S. "Islamic Organizations in Guyana: Seventy Years of History and Politics, 1936-2006". *Journal of Muslim Minority Affairs*, Vol. 27, No. 3, 2007, s. 401, 428, <https://doi.org/10.1080/13602000701737269>
- _____. "Muslims in Guyana: History, Traditions, Conflict and Change". *Journal of Muslim Minority Affairs*, Vol. 19, No. 2, 1999, s. 181-195, <https://doi.org/10.1080/13602009908716435>
- Chitwood, Ken. "Islam in Argentina". *Encyclopedia of Latin American Religions*, 2019, p. 622-626, https://doi.org/10.1007/978-3-319-27078-4_262
- _____. "The Study of Islam and Muslim Communities in Latin America, The Caribbean, and The Americas: The State of the Field". *International Journal of Latin American Religions*, Springer Science And Business Media LLC, Vol. 1, No. 1, 2017, s. 57-76, <https://doi.org/10.1007/s41603-017-0008-3>
- Cuevas, Sandra Canas. "The Politics of Conversion to Islam in Southern Mexico". *Islam and the Americas*, 2015, s. 163-185, <https://doi.org/10.2307/j.ctvx07591.12>
- Cook, Matt. "Islam in Latin America", 2017.
- de Castro, Cristina Maria, Elaine Meire Vilela. "Muslims in Brazil and Mexico: A Comparative Quantitative Analysis". *International Journal of Latin American Religions*, Springer Science And Business Media LLC, Vol. 3, No. 1, 2019, s. 86-104, <https://doi.org/10.1007/s41603-019-00073-3>
- Dias, Amanda. "The Islamic presence in Brazil and in Rio de Janeiro". *Global Prayers-Redemption and Liberation in the City*, 2011.

- Domingues da Silva, Daniel B. et al. "The Transatlantic Muslim Diaspora to Latin America in The Nineteenth Century". *Colonial Latin American Review*, Informa UK Limited, Vol. 26, No. 4, 2017, s. 528-545, <https://doi.org/10.1080/10609164.2017.1350492>
- Jozami, Gladys. "The Manifestation of Islam in Argentina". *The Americas*, Vol. 53, No. 1, 1996, s. 67-85, <https://doi.org/10.2307/1007474>
- Karabostan, Selahattin. *Güney Amerika Raporu, Türkiye Diyanet Vakfı*, 2016, [https://tdvmedia.blob.core.windows.net/tdv/MedyaOdas%C4%B1/Raporlar/TDV%20-%20Raporlar%20-%20G%C3%BCney%20Amerika%20\(2016\).pdf](https://tdvmedia.blob.core.windows.net/tdv/MedyaOdas%C4%B1/Raporlar/TDV%20-%20Raporlar%20-%20G%C3%BCney%20Amerika%20(2016).pdf)
- Kasule, Omar Hasan. "Muslims in Latin America: A Survey-Part II". *Journal of the Institute of Muslim Minority Affairs* 5, 1984, s. 464-67.
- Kettani, Houssain. "Muslim Population In The Americas: 1950-2020". *International Journal of Environmental Science And Development*, Ejournal Publishing, 2010, s. 127-135, <https://doi.org/10.7763/ijesd.2010.v1.26>.
- _____. "History And Prospect Of Muslims In South America". *Social Indicators Research*, Springer Science And Business Media LLC, Vol. 115, No. 2, 2013, s. 837-868. <https://doi.org/10.1007/s11205-013-0237-7>
- Lesser, Jeffrey. "Asian Religions in Latin America." *The Cambridge History of Religions in Latin America*, 2016, s. 723-728, <https://doi.org/10.1017/cho9781139032698.046>
- Lofaso, Vincent. "Argentina's Muslim Minortiy". *Research Associate at the Council on Hemispheric Affairs*, 2016.
- Mariz, Cecília, Vitória Peres De Oliveira. "Conversion to Islam in Contemporary Brazil." *Exchange*, Vol. 35, No. 1, 2006, s. 102-115, <https://doi.org/10.1163/157254306776066933>
- Medina, Arely. "Islam in Mexico". *Encyclopedia of Latin American Religions*, 2019, s. 639-643, https://doi.org/10.1007/978-3-319-27078-4_213
- PEW RESEARCH CENTER, *Religion En America Latina*, Kasım 2014, <http://www.pewforum.org/files/2014/11/PEW-RESEARCH-CENTER-Religion-in-Latin-America-Overview-11-13.pdf>
- Rajina, Fatima. "Islam in Argentina: Deconstructing the Biases". *Journal of Muslim Minority Affairs*, Vol. 36, No. 3, 2016, s. 399-412, <https://doi.org/10.1080/13602004.2016.1212495>
- S.A.H. Ahsani. "Muslims in Latin America : A survey-part I". *Institute of Muslim Minority Affairs Journal*, 5:2, (1984), 454-463.
- Selman, Halid. "Güney Amerika Ülkelerinde İslam ve Müslümanlar I". *Eskiyeni*, 10 Eylül 2008, s. 92-109.
- _____. "Güney Amerika Ülkelerinde İslam ve Müslümanlar II". *Eskiyeni*, 11 Aralık 2008 s. 87-100.
- SESRIC. Muslim Communities and Minorities in Non-OIC Member States: Argentina. Global Muslim Diaspora Project. Human and Social Development Studies. Statistical,

Economic and Social Research and Training Centre for Islamic Countries. Ankara SES-
RIC (2019).

"A Brief History of the Muslims in Panama". Islam Awareness, <https://www.islamawareness.net/LatinAmerica/panama.html> (27 Ocak 2022).

"ANALYSIS-Proctecting human rights of Ecuadorian Muslim minorities". Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/en/analysis-news/analysis-protecting-human-rights-of-ecuadorian-muslim-minorities/1156087> (27 Ocak 2022).

"Brief History about Muslim in Equador". Muslim Population, <http://www.muslimpopulation.com/America/Ecuador/BRIEF%20HISTORY%20ABOUT%20MUSLIMS%20IN%20ECUADOR.php> (27 Ocak 2022).

"Chile has a growing Muslim Community- but few know about it". The Conversation, <https://theconversation.com/chile-has-a-growing-muslim-community-but-few-know-about-it-165942> (27 Ocak 2022).

"Colombia's religious minorities: the growing Muslim community". Colombia Reports, <https://colombiareports.com/colombias-religious-minorities-muslim-community> (27 Ocak 2022).

"History of Islam& Masjid in Lima, Peru". Minda Progresif, <https://www.mindaprogresif.org/simple-event/history-of-mezquita-magdalena-del-mar-lima-peru/> (27 Ocak 2022).

"Islam in Colombia". Arab News, <https://www.arabnews.com/islam-colombia> (27 Ocak 2022).

"Islam in Columbia". Yeni Asya, https://www.yeniasya.com.tr/english/islam-in-colombia_531188 (27 Ocak 2022).

"Islam in Peru". Muslim Population, <http://www.muslimpopulation.com/America/Peru/Islam%20in%20peru.php> (27 Ocak 2022).

"Meksikada İslam'ı kucaklayan köy: Sayıları 5 bini geçti". Yeni Şafak, <https://www.yenisafak.com/dunya/meksikada-bir-koy-musulman-oldu-3509304> (27 Ocak 2022).

"Muslims And Islam Ecuador". UK Essays, <https://www.ukessays.com/essays/religion/muslims-and-islam-ecuador-religion-essay.php> (27 Ocak 2022).

"Muslims in Bolivia". Bolivian Express, <https://bolivianexpress.org/blog/posts/muslims-in-bolivia> (27 Ocak 2022).

"Muslims in Chile". Islam web, <https://www.islamweb.net/en/article/230341/muslims-in-chile> (27 Ocak 2022).

"Muslims in Sao Paulo". Nooralislam, <http://nooralislam-lb.net/en/2018/12/08/muslims-in-sao-paulo> (27 Ocak 2022).

"The Muslim Community in Chile: Origins and Dreams". Mission Islam, <https://www.missionislam.com/knowledge/muslimschile.html> (27 Ocak 2022).

"The Muslim Community in Chile". Islam Online, https://web.archive.org/web/20070317015856/http://www.islamonline.net/servlet/Satellite?c=Article_C&cid=1158658443061&pagename=Zone-English-ArtCulture%2FACELayout (27 Ocak 2022).

Latin Amerika, yani eski İspanyol ve Portekiz sömürgeleri olan Amerika ülkeleri grubu, dünya genelinde Müslümanların en düşük oranda yaşadığı yerlerden biridir. 650 milyon nüfuslu bölgede Müslümanların sayısının yaklaşık 6 milyon olduğu tahmin edilmektedir.

Bölgedeki ilk Müslüman varlığı asırlar öncesine dayanmasına rağmen bunların çok büyük bir kısmı asimile olmuştur. Günümüzde Latin Amerika'daki Müslümanların çoğunluğu özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Suriye ve Lübnan topraklarından göç edenlerdir.

Elinizdeki çalışma, bugüne kadar yeterince ilgilenilmemiş, hatta ihmal edilmiş bu coğrafyada yaşayan Müslümanlarla ilgili hem genel bir bilgilendirmede bulunmak hem de literatüre katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

INSAMER

İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

info@insamer.com
www.insamer.com